

POSTDA

Gazeta 1930-yil 12-maydan
chiqa boshlagan

HA HОCTY AT THE POST

O'zbekiston Respublikasi
Ichki ishlar vazirligi nashri

YURT TINCHLIGI – OLIY MAQSAD

**Qoraqalpog'iston Respublikasi IIV
faoliyatiga nazar**

12–13

XODIMLAR MA'NAVİYATINI OSHIRISH YO'LIDA

«Eng yaxshi kitobxon» ko'rik-tanlovining respublika bosqichi yakunlandi. Barcha sinovlardan muvaffaqiyatli o'tgan g'olib va sovrindor xodimlar munosib rag'batlantirildi. Bu haqda batafsil 4-sahifada tanishasiz.

HAFTA XABARLARI

HAMKORLIKNING YANGI IMKONİYATLARI

Prezident Shavkat Mirziyoyev 14-oktabr kuni amaliy tashrif bilan Ozarbayjonga bordi. Boku shahrida davlatimiz rahbari Ozarbayjon Prezidenti Ilhom Aliyev bilan uchrashib, ikki mamlakat o'rtasida avgust oyida erishilgan kelishuvlarni amalga oshirish va strategik sheriklikni yanada rivojlantirish masalalarini muhokama qildi. Yil boshidan buyon ikki davlat o'rtasidagi tovar ayirboshlash hajmi 30 foizga oshgan. Geologiya, energetika, qurilish, transport, logistika, yengil sanoat va turizm soha-laridagi qo'shma loyihalar ham faollashmoqda.

Tashrifning muhim qismi – Bokuda Osiyoda hamkorlik va ishonch choralari bo'yicha ken-gashning yettinchi sammiti bo'lib, unda min-taqaviy xavfsizlik, davlatlar o'rtasida ishonchni mustahkamlash va ko'p tomonlama hamkorlik masalalariga e'tibor qaratildi.

YANGI TOSHKENTDA 3,5 MILLIARD DOLLARLIK LOYIHALAR

Yangi Toshkentda umumiy qiymati 1 milliard dollar bo'lgan yettita obyekt ishga tushirildi. Ular orasida elektr podstantsiyasi, trigeneratsiya stansiyasi, turarjoy majmuasi, infratuzilma obyektlari, istirohat bog'i va 2 ming o'rinli maktab bor.

Bundan tashqari, xorijiy hamkorlar ishtiroki-da umumiy qiymati 2,5 milliard dollar bo'lgan yana 10 ta yirik loyihaning qurilishiga start berildi. Mazkur obyektlar orasida yarimo'tkaz-gichlar ishlab chiqarishga ixtisoslashgan sa-noat hududi, chiqindilardan elektr energiyasi olish tizimi va yangi turarjoy majmualari bor. Yangi Toshkentning birinchi bosqichida zamonaviy texnologiyalarga asoslangan loyi-halarni amalga oshirish uchun jami 50 milliard dollarlik investitsiya ko'zda tutilgan.

3,7 MILLION GEKTAR YAYLOV TIKLANADI

O'zbekistonda 21 million 255 ming gek-tar yaylov mavjud, ammo ularning atigi 40 foizidan samarali foydalanilmoqda. Yil oxir-ga qadar 620 ming gektar, 2027-yilda esa 3,7 million gektar yaylovni tiklash va hosildor-ligini oshirish vazifasi belgilandi.

Shuningdek, yaylovlarni suv bilan ta'minlash uchun qo'shimcha quduqlar qazish, sug'orish inshootlarni qurish va yem-xashak yetish-tirish maydonlarini kengaytirish choralari ko'rilmogda. Yangi tartib asosida yaylovlardan chorvachilikdan tashqari asalarichilik, dorivor o'simliklar yetishtirish va ekoturizm uchun ham foydalanishga ruxsat beriladi.

Musulmon ZIYO tayyorladi.

YUKSAK EHTIROM BILAN

Ichki ishlar vazirligida general-mayor Botir Qudratxo'jayevning huquqni muhofaza qilish organlaridagi ko'p yillik samarali faoliyati yuksak e'tirof etilib, uni yangi mas'uliyatli lavozimga kuzatishga bag'ishlangan tantanali tadbir bo'lib o'tdi.

Tadbirida Ichki ishlar vazirligi rahbariyati, sohaviy xizmatlar boshliqlari hamda faxriylar ishtirok etdi. Anjumanda Botir Qudratxo'jayevning Ichki ishlar vazirining birinchi o'rinbosari – Tezkor-qidiruv departamenti boshlig'i lavozimidagi salmoqli faoliyatiga atroflicha to'xtalib o'tildi.

General-mayor B.Qudratxo'jayev rahbarligida uyushgan jinoyatchilik, giyohvandlik va terrorizmga qarshi kurashish, kiberxavfsizlikni ta'minlash hamda odam savdosiga barham berish borasida aniq va tizimli chora-tadbirlar amalga oshirildi. Shuningdek, mamlakatimizda jinoyatchilikning oldini olish, uyushgan guruhlar faoliyatiga chek qo'yish bo'yicha tezkor-qidiruv tadbirlarining samaradorligi oshdi. Tadbirida so'zga chiqqanlar ushbu murakkab yo'nalishlarni muvofiqlashtirishdagi uning boy tajribasi, qat'iyati va xizmat burchiga yuksak mas'uliyat bilan yondashuvini alohida e'tirof etishdi.

Ko'p yillik fidokorona xizmati, ichki ishlar organlari tizimini rivojlantirish hamda takomillashtirishga qo'shgan ulkan hissi uchun Ichki

ishlar vaziri, general-leytenant Aziz Tashpulatov Botir Qudratxo'jayevga «Ichki ishlar organlarining faxriy xodimi» ko'krak nishonini tantanali ravishda topshirdi.

Tadbir yakunida, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti – Qurolli Kuchlar Oliy Bosh Qo'mondoni tomonidan Mudofaa vaziri lavozimiga tayinlangan Botir Qudratxo'jayevga mamlakatimizning mudofaa salohiyatini yanada mustahkamlash va Vatan tinchligini ta'minlashdek sharaflari vazifalarni bajarishdagi faoliyatida ulkan zafarlar tilandi.

Sarvar SOBIROV,
o'z muxbirimiz.
Sodiq HAKIMOV
olgan suratlar.

Ishchi guruh faoliyatidan

O'RGANISHLAR, TAHLILLAR, TAVSIYALAR

Ichki ishlar vaziri, general-leytenant Aziz Tashpulatov boshchiligidagi ishchi guruh mahallalarda xavfsiz muhit yaratish va huquqbuzarliklarning barvaqt oldini olish borasida amalga oshirilayotgan ishlar bilan tanishish maqsadida Qashqadaryo viloyatida o'rganishlar olib bordi.

Dastlab Qamashi tumanidagi «Chim» mahallasida amalga oshirilayotgan qurilish va obodonlashtirish ishlari ko'zdan kechirildi. Bu yerda yangitdan bunyod etilayotgan sport majmuasi, mahalla fuqarolar yig'ini binosi va yoshlar markazi bilan tanihildi. Mutasaddi idora va tashkilotlar vakillari ishtirokida «Mahalla yettiligi» bilan kriminogen vaziyatni jilovlash, huquqbuzarliklar profilaktikasi yuzasidan suhbat o'tkazildi. «Xavfsiz xonadon» tamoyili asosida hududga videokuzatuv kameralarini o'rnatish hamda ularni integratsiya qilish choralari ko'rish topshirig'i berildi.

Vazir Kitob tumani IIB ma'muriy binosida yaratilgan shart-sharoitlar bilan tanishish jarayonida navbatchilik qismidagi aloqa va axborot texnologiyalari imkoniyatlarini ko'ri-

rikdan o'tkazdi. Shuningdek, aholini kiberjinoyatlardan ogoh bo'lishga chorlash, fuqarolarning bu boradagi tushunchalarini oshirish hamda aholining mobil qurilmalariga «APK Qo'riqchi» ilovasini o'rnatish bo'yicha topshiriqlar berildi.

Shundan so'ng «qizil» va «sariq» toifadagi mahallalarda jinoyatchilikning oldini olish, aholi va yoshlar bilan manzilli ishlash hamda bandlikni ta'minlash bo'yicha amalga oshirilgan ishlar taqdimot qilindi.

O'rganishlarning keyingi manzili Shahrisabz shahri bo'ldi. Vazir

shahar IIB binosida xodimlar uchun yaratilgan sharoitlar, navbatchilik qismi faoliyati, aloqa va axborot texnologiyalarining ishchanlik holati hamda xizmat xonalarini, shuningdek, «Navro'z» istirohat bog'idagi xavfsizlik choralari ko'zdan kechirdi. «Tashvish tugmasi» va «SOS» signalining ishlash holati tekshirilib, Qo'riqlash xizmati xodimlarining tashvish xabari bo'yicha shayligi va tezkorligi sinovdan o'tkazildi.

Chiroqchi tumani IIBda joriy yilning 9 oyi davomida kriminogen vaziyatni jilovlash, jinoyatchilikning

oldini olish, sodir etilganlarini fosh etish hamda xavfsiz muhit va jamoat tartibini ta'minlash borasidagi ishlar yuzasidan taqdimot qilindi. Hisobot davridagi faoliyat tanqidiy tahlil qilinib, mas'ullarga tegishli topshiriqlar berildi.

General-leytenant Aziz Tashpulatov viloyatdagi o'rganishlar doirasida yangidan qurib bitkazilayotgan Tezkor boshqaruv markazi binosini ko'zdan kechirdi. Vazir binodagi xizmat xonalari, xodimlar uchun yaratilgan sharoitlar hamda markazga o'rnatilgan sun'iy intellekt texnologiyalari, aloqa va axborot-kommunikatsiya tizimlari, binoning isitish-sovutish, yoritish tarmoqlari bilan yaqindan tanishib, zarur tavsiyalar berdi.

O'rganishlar yakuni bo'yicha viloyat IIBda kengaytirilgan yig'ilish o'tkazilib, aniqlangan kamchiliklarni bartaraf etish yuzasidan mas'ullarga aniq vazifalar belgilandi. Joylarda kriminogen vaziyatni jilovlash, mahallalarda xavfsiz muhitni yaratish va jinoyatchilikning oldini olish bo'yicha profilaktik tadbirlarni jadallashtirish yuzasidan topshiriqlar berildi.

Sodiq RAHIMOV,
o'z muxbirimiz.
Qashqadaryo viloyati.

DOLZARB MAVZU

KIBERJINOYATCHILIKKA QARSHI KURASHISHNING YANGI BOSQICHI

amaliy natijalar va ustuvor vazifalar

Zamonaviy axborot texnologiyalari jadal rivojlanayotgan bugungi globallashuv davrida raqamli imkoniyatlarning kengayishi jamiyat hayotining barcha sohalariga qulayliklar olib kirish bilan birga, kiberxavfsizlikka tahdid soluvchi yangi xavf-xatarlarni ham yuzaga keltirmoqda. Texnologiyalar rivojlangani sayin ulardan noqonuniy maqsadlarda foydalanish holatlari, xususan, kiberjinoyatlar soni yil sayin ko'payib, ularni sodir etish usullari tobora murakkablashib bormoqda. Ushbu nozik va murakkab sharoitda kiberjinoyatlarni o'z vaqtida aniqlash, ularning oldini olish hamda fuqarolarning shaxsiy hamda moliyaviy ma'lumotlarini ishonchli himoya qilish davlat xavfsizligining eng dolzarb va ustuvor masalalaridan biriga aylandi.

IIVda Ichki ishlar vaziri, general-lejtenant Aziz Tashpulatov rahbarligida kiberxavfsizlikni ta'minlash, kiberjinoyatchilikning oldini olish hamda bu borada belgilangan vazifalar ijrosini ta'minlash masalalariga bag'ishlangan yig'ilish bo'lib o'tdi.

Yig'ilish kun tartibining markazida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Andijon viloyatiga tashrifi davomida berilgan topshiriqlari hamda kiberxavfsizlik sohasiga oid farmon va qarorlarda belgilangan masalalar ijrosi bo'ldi.

Ta'kidlanganidek, erishilgan asosiy amaliy natijalar quyidagilardan iborat: Bank-moliya va antifrod tizimidagi 77 mlrd 344 mln so'm Markaziy bank bilan hamkorlikda yaratilgan maxsus antifrod tizimi va bank kartasidan o'zlashtirilgan pullarni zudlik bilan to'xtatish (bloklash) mexanizmi orqali 9 oy davomida noqonuniy chetga chiqib ketishining oldi olindi. 43 001 ta bank kartasi jinoyatga aloqador deb topilib, noqonuniy operatsiyalarga chek qo'yish maqsadida bloklandi. Tergov va tezkor-qidiruv faoliyati natijasida 17 483 ta kiberjinoyat joriy yil davomida to'liq fosh etildi. 5 600 ta jinoyat huquq-tartibot organlarining tashabbusi asosida barvaqt aniqlandi. 209 mlrd 934 mln so'mdan ziyod pul mablag'lari, 19 mingdan ortiq fuqaroga yetkazilgan moddiy zarar undirilib, o'z egalari qaytarildi. Axborot makoni va «fishing»ga qarshi

kurash natijasida 38 000 ta zararli dasturlar, fuqarolarning bank hisob varaqlaridan mablag'larni noqonuniy yechib olishga yo'naltirilgan «fishing» havolalari va dasturlari to'xtatildi. 668 000 nafar fuqaro qurilmalari va pul mablag'lari to'g'ridan-to'g'ri talon-toroj qilinishidan himoyalandi. Internet monitoringi davomida 3 192 ta xavfli resurs o'rganilib,

6 771 ta ma'lumot asosida bloklandi. 1 446 ta zararli havola ya'ni firibgarlikka undovchi manbalar faoliyati tugatildi.

Kibermakonda taqiqlangan materiallarni (terrorizm, giyohvandlik, pornografiya, kriptoaktivlar, qimor va noqonuniy qurol muomalasi) tarqatganligi uchun 335 nafar shaxs ma'muriy javobgarlikka, 1 011 nafar shaxs jinoiy javobgarlikka tortildi. Jinoyatning oqibatlarini bilan kurashishdan ko'ra, uning barvaqt oldini

olish eng samarali usul hisoblanadi. Shuning uchun ham axborot maydonida kiberxavfsizlik madaniyatini oshirishga katta e'tibor qaratilmoqda. Bevosita aholi orasida va muassasalarda 532 075 marotaba tushuntirish ishlari olib borildi, internetning o'zbek segmentida jami 2 565 ta ogohlantiruvchi kontent yaratilib, maxsus materiallar OAV hamda 650 ta media resursida doimiy va tizimli tarzda joylashtirib borildi.

Yig'ilishda erishilgan natijalarga qaramay, kiberjinoyatchilikka qarshi kurashish borasida amalga oshirilayotgan ishlar bugungi kun talablariga va xavf-xatarlarning rivojlanish sur'atiga to'liq javob bermasligi tanqid qilindi. Kiberjinoyatlarning oldini olish, ularni o'z vaqtida aniqlash va sodir etilishiga imkon berayotgan sabab hamda shart-sharoitlarni bartaraf etish yetarli natija bermayotgani aytiladi. Mazkur yo'nalishdagi mas'ul xodimlarning tashabbuskorligi va shaxsiy mas'uliyati bugungi kun talabiga mos emasligi, zamonaviy axborot texnologiyalari va raqamli

tahlil mexanizmlaridan foydalanish ko'rsatkichi hali ham past darajada qolayotgani ta'kidlandi.

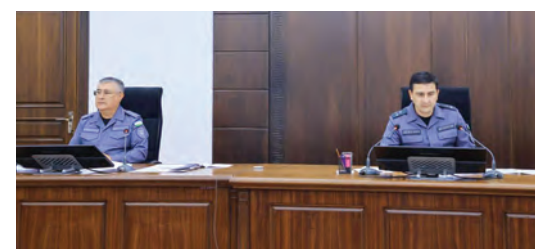
Yig'ilish yakunida mas'ul idora va xizmat rahbarlariga kiberjinoyatchilikka qarshi kurash samaradorligini tubdan oshirish bo'yicha aniq vazifa va topshiriqlar belgilab berildi.

Feruz YO'LDOSHOV,
o'z muxbirimiz.
Sodiq HAKIMOV
olgan suratlar.

TIZIM FAOLIYATIDAN LAVHALAR

Matbuot anjumani: Ichki ishlar vazirligining o'tgan to'qqiz oydagi xizmat faoliyati natijalari va ustuvor vazifalari ommaviy axborot vositalari ishtirokida sarhisob qilindi.

Ichki ishlar vazirligi rahbariyati tomonidan Buxoro viloyati ichki ishlar organlarining 9 oylik faoliyati hamda xizmat intizomi holati muhokama qilindi.

IIV rahbariyati tomonidan Xorazm viloyati Ichki ishlar boshqarmasida joriy yilning 9 oyi davomida amalga oshirilgan ishlar sarhisobi va kelgusidagi ustuvor vazifalar muhokamasiga bag'ishlangan kengaytirilgan hisobot yig'ilishi bo'lib o'tdi.

Mirzo Ulug'bek tumanida 3000 AQSH dollari evaziga haydovchilik guvohnomasini tiklab berishni va'da qilgan shaxs qo'lga olindi.

Tezkor-qidiruv tadbirida Samarqand va Farg'ona viloyatlarida 2 ta yirik uyushgan jinoiy guruh faoliyatiga chek qo'yildi.

Tadbir

Poytaxtimizdagi Islom sivilizatsiyasi markazi hamda Ichki ishlar vazirligi o'rtasida o'zaro hamkorlik memorandumi imzolandi. Mazkur kelishuv ichki ishlar organlari xodimlari-ning tarixiy, ma'naviy-ma'rifiy bilimlarini oshirish hamda kitobxonlik madaniyatini yuksaltirishga qaratilgan tizimli hamkorlikning yangi bosqichini boshlab berdi.

XODIMLAR MA'NAVIYATINI OSHIRISH YO'LIDA

Tadbirda Ichki ishlar vaziri o'rinbosari, polkovnik Diyorbek Sattarov, Markaz direktori Firdavs Abduxoliqov, vazirlik va Markaz mas'ul xodimlari hamda «Eng yaxshi kitobxon» ko'rik-tanlovining respublika bosqichi ishtirokchilari qatnashdi.

Ta'kidlanganidek, Islom sivilizatsiyasi markazi xalqimizning boy tarixiy, ilmiy va ma'naviy merosini o'rganish hamda keng targ'ib etish, yosh avlodni Vatanga muhabbat, milliy g'urur va ajdodlar merosiga hurmat ruhida tarbiyalashda muhim ahamiyatga ega ma'rifat maskanidir.

Memorandum doirasida ichki ishlar organlari xodimlari, kursant va tinglovchilar uchun ma'naviyat soatlari, ochiq darslar, ilmiy-ma'rifiy uchrashuvlar, davra suhbatlari va ekskursiyalar tashkil etiladi. Shuningdek, qo'shma ma'rifiy, media va raqamli loyihalarini amalga oshirish ko'zda tutilgan.

Tadbir doirasida ichki ishlar o'rganlari xodimlari o'rtasida o'tkazilgan «Eng yaxshi kitobxon» ko'rik-tanlovining respublika bos-

qichi ham yakunlandi. Hakamlar hay'atining yakuniy xulosalariga ko'ra, Qoraqalpog'iston Respublikasi IIV xodimi, leytenant Elmira O'rozmatova uchinchi o'rinni egallagan bo'lsa, puxta tayyorgarligi bilan ajralib turgan Navoiy viloyati IIB xodimi, kapitan Bunyod To'ymurodov ikkinchi o'rinni band etdi. Toshkent shahar IIBB xodimi, leytenant Kamronbek Ismoilov tanlovning mutlaq g'olibi deb topildi.

G'olib va sovrindorlar pul mukofotlari hamda qimmatbaho esdalik sovg'alari bilan taqdirlandi.

Mazkur hamkorlik va kitobxonlik tanlovlari xodimlarning ma'naviy-ma'rifiy salohiyatini oshirish, mutolaa madaniyatini rivojlantirish, eng muhimi, Vatanga muhabbat va xizmat burchiga sadoqat tuyg'ularini yanada kuchaytirishga xizmat qiladi.

Javohir BAFOYEV,
mutaxassis-muxbir,
katta leytenant.

Halollik yo'li

«QOCHOQ» HAYDOVCHINING TAKLIFI O'TMADI

G'allaorol tumani IIB JXX HPG profilaktika katta inspektori, katta leytenant Shukurulla Asrorov kundalik odatiga ko'ra, ota-onasidan duo olib, xizmatga otlandi. Bugun u xizmatdan so'ng tungi nazorat tadbirlarini ham olib boradi.

Tumanning markaziy «Mustaqillik» ko'chasi – xizmat hududida tungi nazorat tadbirlarini olib borayotgan katta leytenantning e'tiborini bir avtomobilning harakati, ya'ni inspektorni ko'rib taqqa to'xtagani tortdi. Haydovchidagi bezovtalik unda shubha uyg'otdi va unga yaqinlashib, hujjatlarni so'radi. Biroq haydovchi shaxsini tasdiqlovchi hujjatni ko'rsatdi, xolos. Bu avtomobil qidiruvdagi yoki o'g'irlikka aloqador emasmikan, degan shubha uyg'otdi. Mashina hujjatlarni so'ragan edi, haydovchi mashinadan tushdi-yu, qochib ketdi.

Shukurulla Asrorov darhol yo'l harakati xavfsizligi xizmati xodimlarini chaqirdi. Holat belgilangan tartibda hujjatlashtirilib, avtomashinani jarima maydonchasiga olib borishga qaror qilindi. Evakuator kelib, avtomobil orilayotgan bir paytda haligi «qochoq» haydovchi yana paydo bo'ldi.

Vaziyatga oydinlik kiritish maqsadida fuqaroni narkologik tekshiruvdan o'tkazish uchun olib borishga qaror qilindi. Yo'lda u inspektorning ko'nglini yumshatishga urindi. Turli vajlar keltira boshladi. Oxir-oqibat, masalani pul bilan hal qilishga urinib, inspektorga 300 AQSH dollari miqdorida pora taklif qildi.

Katta leytenant Asrorov uning taklifini qabul qilmadi.

Aksincha, bu haqda rahbariyatiga axborot berdi. Holat yuzasidan tegishli dalolatnoma rasmiylashtirildi. Surishtiruvlarda fuqaroning haydovchilik guvohnomasi bundan olti oy muqaddam mast holda avtomobil boshqargani sababli bekor qilingani ma'lum bo'ldi. Boshqacha aytganda, u avvalgi qoidabuzarligi uchun belgilangan choradan xulosa chiqarish o'rniga, yana qonun talablarini chetlab o'tishga uringan edi. Shu tariqa, haydovchilik huquqidan mahrum etilgan holda avtomobil boshqarib yurgan fuqaroning noqonuniy harakatiga chek qo'yildi. Pora taklif qilish orqali jazodan qutulib qolishga bo'lgan urinish ham muvaffaqiyatsiz yakunlandi.

Lavhamiz qahramoni xizmat faoliyatini Jizzax shahrida boshlagan. Bir yildan buyon o'zi tug'ilib o'sgan G'allaorol tumani-da xizmat qilib kelmoqda. Hamkasblariga ibrat bo'lgan mazkur voqea, rahbariyatning ishonchini yanada mustahkamladi. Zero, poradan yuz o'g'irgan xodim faqat o'z sha'nini emas, ichki ishlar organlarining obro'sini, xalq ishonchini va qonun ustuvorligini ham himoya qilgan bo'ladi.

Muqaddas SAPAROVA,
o'z muxbirimiz.

Jizzax viloyati.

Yo'l boshida

ISHONCHDAN BOSHLAN SIN BOLALIK

Bola qalbi – nozik. Unga yo'l topish uchun, avvalo, tinglash, tushunish va ishonchini qozonish kerak. Ba'zan bir og'iz mehrli so'z, e'tibor va samimiy munosabat bolaning hayotida yangi sahifa ochishi mumkin.

Bolalik – beg'ubor, betakror davr. Ammo hayot barcha bolalarga birdek mehr ulashavermaydi. Ayrimlari oilaviy kelishmovchiliklar, zo'ravonlik yoki e'tiborsizlik tufayli ruhiy iztirobni boshdan kechirsa, boshqalari murakkab hayotiy vaziyatlar sabab o'zini jamiyatdan ayro his qiladi. Bunday paytda bolaning xatti-harakatini baholashdan oldin uning qalbida kechayotgan tuyg'ularni anglash, sukuti ortidagi dardni his etish muhim.

Ana shu ezgu maqsad yo'lida IIV Jamoat xavfsizligi departamenti huzuridagi Bolalar psixologiyasi markazi xizmati muhim ahamiyat kasb etadi. To'rt yildan buyon faoliyat yuritib kelayotgan markazning asosiy vazifasi qiyin hayotiy vaziyatga tushib qolgan, ota-ona qaramog'idan mahrum bo'lgan hamda psixologik ko'makka muhtoj bolalarni qo'llab-quvvatlash, ularning ijtimoiy moslashuviga yordam berish va voyaga yetmaganlar o'rtasida huquqbuzarliklarning oldini olishga ko'maklashishdan iborat. Bu maskanda bolaga faqat muammoni hal etish lozim bo'lgan shaxs sifatida emas, balki o'z orzu-umidlari, qobiliyatlari va ichki kechinmalariga ega inson sifatida qaraladi. Zero, bir bolaga samimiy suhbat dalda bersa, boshqasiga psixologik yordam, yana biriga esa oilasi va atrofida gilarining qo'llab-quvvatlashi zarur. Shu bois har bir holatga o'ziga xos yondashish, bolaning

qadr-qimmati va manfaatlarini ustuvor qo'yish muassasaning muhim tamoyili hisoblanadi.

Bolalar psixologiyasi markazi boshlig'i, katta leytenant Kamola Akbarova bilan suhbatimizda bolalarining ruhiy olami, ular bilan ishlashdagi nozik jihatlar va mutaxassislar zimmasidagi mas'uliyat xususida so'z bordi.

– Eng avvalo, bola o'zini yolg'iz his qilmasligi kerak. Uning kechinmalarini

sabatlar, tengdoshlar ta'siri, e'tibor yetishmasligi yoxud boshdan kechirilgan ruhiy jarohatlar bilan ham bog'liq. Shuning uchun har bir vaziyatning sabablarini o'rganish, zarur hollarda ota-onalar, pedagoglar va boshqa mutaxassislar bilan hamkorlikda yechim topish lozim. Bolani tushunish noto'g'ri xatti-harakatini oqlash degani emas. Aksincha, bu unga o'z xatosini anglash, mas'uliyatni his etish va to'g'ri qaror qabul qilishni

tinglash, muammosini anglash va o'z vaqtida yordam ko'rsatish faoliyatimizning asosini tashkil etadi, – deydi Markaz boshlig'i. – Biz faqat qiyinchiliklarni aniqlash bilan cheklanmaymiz. Bolaning ichki imkoniyatlarini yuzaga chiqarish, o'ziga bo'lgan ishonchini mustahkamlash va ijtimoiy muhitga moslashishiga ko'maklashishni ham muhim deb bilamiz.

Bolaning xatti-harakatini uning shaxsiyati bilan tenglashtirib bo'lmaydi. Qoidabuzarlik yoki salbiy xulq-atvor oiladagi muno-

o'rgatishning eng samarali yo'llaridan biridir.

Voyaga yetmaganlar o'rtasida huquqbuzarliklarning barvaqt oldini olishda ichki ishlar organlari tizimida xizmat olib borayotgan inspektor-psixologlar zimmasiga ham muhim va mas'uliyatli vazifalar yuklanadi. Xodimlar bolalar bilan bevosita muloqotda bo'lib, xulq-atvoridagi o'zgarishlarni kuzatadi, muammoli vaziyatlarining sabablarini o'rganadi va profilaktik ishlarni amalga oshiradi. Bunday faoliyatda huquqiy bilimning o'zi yetarli emas, bola ruhiyatini

anglash, uning ishonchini qozonish va muloqot o'rnatish zarur.

Ayni shu ehtiyojdan kelib chiqib, bugungi kunda Bolalar psixologiyasi markazi mutaxassislari tomonidan inspektor-psixologlar ishtirokida psixologik seminar-treninglar tashkil etilmoqda. Asosiy maqsad mutaxassislarning kasbiy mahoratini oshirish, bolalar bilan samarali muloqot qilish ko'nikmalarini rivojlantirish hamda ilg'or tajribalarni o'zaro almashish uchun imkoniyat yaratishdan iborat.

– Tajriba almashish kasbiy rivojlanishning muhim omilidir, – deydi Yunusobod tumani IIOFMB JXX HPB voyaga yetmaganlar masalalari bo'yicha inspektor-psixolog, katta leytenant Nasiba To'lqinova. – Amaliyotda uchraydigan har bir holat o'ziga xos yondashuvni talab qiladi. Bir mutaxassisning samarali usuli boshqasi uchun ham foydali bo'lishi mumkin. Fikr va tajribalarni o'rtoqlashish orqali inspektor-psixologlar muammoli vaziyatlarni chuqurroq tahlil qilish, muloqotdagi xatolarni anglash va bolalar bilan ishlashning yanada qulay usullarini o'zlashtirish imkoniga ega bo'ladi.

Bolalar ruhiy salomatligini ta'minlashda mutaxassislarning sa'y-harakatlari oila va ta'lim muassasasidagi

munosabatlar bilan uyg'unlashgandagina kutilgan natija beradi. Bolaning kundalik hayotidagi muhit uning ruhiy holati va xulq-atvoriga bevosita ta'sir ko'rsatadi. U fikri eshitiladigan, xatosi uchun kamsitilmaydigan va muammosi e'tiborsiz qolmaydigan muhitda o'zini xavfsiz his etadi. Profilaktik ishlarning samarasi ham faqat suhbat yoki tushuntirishlar bilan belgilanmaydi. Bolalarning bo'sh vaqtini mazmunli tashkil etish, ularni sport, san'at va boshqa foydali mashg'ulotlarga jalb qilish, tengdoshlari bilan sog'lom munosabatlar o'rnatishiga ko'maklashish ham muhim ahamiyatga ega. Bolaning o'z qobiliyatini namoyon etishi, jamiyatda munosib o'rni borligini his qilishi kelajakka ishonchini mustahkamlaydi.

Darhaqiqat, bolani asrash uning huquqlarini himoya qilish bilangina cheklanmaydi. Bu uning qalbiga quloq tutish, ishonch bildirish, orzulariga qanot berish va hayotda o'z yo'lini topishiga ko'maklashish demakdir. Zero, ishonchdan boshlangan bolalik ertangi kunga ochilgan eng yorug' eshik bo'ladi.

**Dilrabo
ABDUHAMIDOVA,
mutaxassis-muxbir,
katta leytenant.**

www.youtube.com/@Postda_IIV

www.postda.uz

t.me/postdarasmiy

www.instagram.com/postda.uz

2026-yil — Mahallani rivojlantirish va jamiyatni yuksaltirish yili

AHOLI OSOYISHTALIGI UCHUN MAS'ULMAN

– deydi Oqdaryo tumani «Yangihayot» mahallasi profilaktika inspektori, kapitan Navro'z Rahmatullayev

Mahalladagi tinchlik va totuvlik jamiyat osoyishtaligining muhim asosidir. Oqdaryo tumani «Yangihayot» mahallasi profilaktika inspektori, kapitan Navro'z Rahmatullayevning xizmat faoliyati ham ana shu ezgu maqsadga — huquqbuzarliklarning oldini olish, aholi xavfsizligi va jamoat tartibini ta'minlashga qaratilgan.

Lavhamiz qahramoni har tong xizmat libosini kiyib, ishga otlanar ekan, avvalo, ota-onasining duosini oladi. Farzandlarining beg'ubor chehrasiga qarab shukronalik hissini tuyadi. Ota-ona duosi u uchun ma'naviy tayanch bo'lsa, oilasining mehridan kuch oladi.

Odamlarning xotirjam uyqusi, bolalarning beg'ubor kulgisi, xonadonlardagi fayz-u baraka osoyishtalik posbonlari xizmatining eng katta e'tirofidir. «Yangihayot» mahallasida hamjihatlik va hamkorlik muhiti shakllangan. «Mahalla yettiligi» a'zolari yelkama-yelka ish olib borayotgani aholi ha-

yotida o'zining ijobiy samarasini bermoqda. Birgalikda kimningdir muammosi eshitiladi, kimgadir huquqiy tushuntirish beriladi, yana bir fuqaroning bandligi ta'minlashiga ko'maklashiladi. Bunday hamkorlikning amaliy natijasi sifatida «Yangihayot» mahallasining «yashil» toifaga kiritilgani alohida e'tiborga loyiq. Bu, avvalo, hudud-da huquqbuzarliklarning oldini olish, profilaktik ishlarni samarali tashkil etish, fuqarolar bilan manzilli ishlash va jamoatchilik bilan hamkorlikni yo'lga qo'yish borasida olib borilayotgan ishlar natijasini ifodalaydi.

– Xonadonlarda biron noxush vaziyat yuzaga kelsa, Navro'z Rahmatullayev doim biz bilan birga. «Bu mening vazifam emas», degan gap yo'q. Odamlarning dardini o'z dardidek qabul qilib, kerak bo'lsa, muammo hal bo'lguncha yordam berishdan to'xtamaydi. Eng muhimi, odamlar bilan muloqotda samimiy va e'tiborli. Uning aholiga

xotirjamligi yo'lidagi izlanishlar bilan o'tadi. Xizmat jarayonida har bir xonadon, har bir fuqaro va har bir murojaat e'tibor markazida bo'ladi. Chunki huquqbuzarlik so'dir etilgandan keyin oqibatini bartaraf etishdan ko'ra, uning oldini olgan afzal. Yoshlar bilan ishlash borasidagi rejalar ham doimiy tarzda amalga oshiriladi.

– Mahallam tinchligi, aholi osoyishtaligi uchun mas'ulman. Har bir vaziyat qat'iy nazoratda. Mahallada huquq-tartibotni saqlash, muammolarning oldini olish va aholi bilan hamjihatlikda ishlash doimiy vazifamizdir, – deydi kapitan N.Rahmatullayev.

Uning ko'zlagan asosiy maqsadi mahallada tinchlik va barqarorlikni mustahkamlash, yoshlarni turli salbiy ta'sirlardan asrash, oilalar farovonligini ta'minlash hamda aholi ishonchini oqlashdir. Zero, jamiyat tinchligi xonadonlardagi xotirjamlikdan boshlanadi.

Umida MAMADALIYEVA,
o'z muxbirimiz.

Samarqand viloyati.

Kiberxavfsizlik

BARCHANING DOLZARB VAZIFASI

Bugungi raqamlashgan zamonda internet imkoniyatlaridan xavfsiz va oqilona foydalanish, shaxsiy ma'lumotlar hamda moliyaviy mablag'larni turli kibertahdidlardan himoya qilish har bir fuqaroning muhim vazifasiga aylanmoqda. Shu boisdan IIV huzuridagi JIED Ikkinchi mintaqaviy hududi 6-son tergov hibsxonasi shaxsiy tarkibi uchun kiberxavfsizlik masalalariga bag'ishlangan profilaktik-tushuntirish tadbiri o'tkazildi.

Unda Namangan viloyati IIB Kiberjinoyatlarga qarshi kurashish boshqarmasi xodimlari internet tarmog'ida keng tarqalayotgan onlayn firibgarlik, soxta havolalar, shubhali xabarlar va zararli APK fayllari orqali amalga oshirilayotgan kiberjinoyatlar haqida atroflicha ma'lumotlar berishdi. Shuningdek, zararli dasturlarni qurilmaga yuklab olish oqibatida shaxsiy ma'lumotlar, bank kartalari va elektron hisob raqamlariga oid ma'lumotlar jinoyatchilar tomonidan qo'lga kiritilishi mumkinligi ta'kidlanib, bunday holatlarning oldini olish bo'yicha zarur tavsiyalar berildi.

Tadbirda «APK Qo'riqchi» dasturidan to'g'ri foydalanish, uni sozlash va shubhali APK fayllaridan himoyalash tartibi amaliy misollar asosida namoyish etildi. Mutaxassislar internetdan foydalanishda hushyor va ehtiyotkor bo'lish, noma'lum manbalardan kelgan havolalarni ochmaslik, ishonchsiz dasturlarni o'rnatmaslik hamda bank kartalari va shaxsiy ma'lumotlarga oid maxfiy ma'lumotlarni begonalarga bermaslik kerakligini ta'kidlashdi. Zero, ehtiyotkorlik, hushyorlik kiberxavfsizlikning garovidir.

Nosirjon LATIPOV,
podpolkovnik.

Ma'naviyat va ma'rifat darsi

DAVLAT TILI – MILLIY G'URUR VA MA'NAVIY QADRIYATLAR POYDEVORI (21-oktabr – O'zbek tili bayrami kuni)

1989-yil 21-oktabrda qabul qilingan «O'zbekiston Respublikasining davlat tili haqida»gi qonunning 1-moddasida «O'zbekiston Respublikasining davlat tili o'zbek tilidir», deb belgilab qo'yilgani o'zbek xalqining har bir vakili qalbida milliy g'urur hissini beqiyos darajada kuchaytirdi. Tilimizga davlat tili maqomi berilgani uni milliy qadriyatlarimiz asosida boyitishda, rivojlantirishda muhim omil bo'ldi.

Ushbu tarixiy voqeadan so'ng, eng avvalo, xalq orasida deyarli ommalashib ulgurgan rasmiy atama va joy nomlarini o'zbekchallashtirishga alohida e'tibor qaratildi. Jumladan, rayon tumaniga, posyolka qo'rg'onga aylandi. Toshkent shahridagi Oktabr tumani Shayxontohur, Kuybishev tumani Mirzo Ulug'bek, Lenin tumani Mirobod deb atala boshlandi, vazir atamasi ministr so'zi o'rnini egalladi.

Albatta, bunga erishish o'z-o'zidan bo'lmaganini, bu borada amalga oshirilayotgan ishlarda o'ziga xos to'siq va qarshiliklar bo'lganini bugun 50 yoshdan oshgan avlod vakillari yaxshi bilishadi. Masalan, o'sha vaqtda Samarqand viloyati hokimligida mas'ul lavozimda xizmat qilgan kishilardan biri shunday eslaydi: «1991-yilning 1-sentabriga hali ancha bor edi. Samarqandning bosh maydoniga maydonning asl otini Ko'ksaroyini va bu maydonga keladigan katta ko'chalarga Amir Temur va temuriylar Husayn Boyqaro, Ulug'bek, Zahiriddin Bobur nomlarini qo'ygandik. «Известия» gazetasida esa «Qonxo'r Temur bu safar Samarqandni qonsiz va jangsiz bosib oldi...» deb boshlangan xabar ham berilgandi. O'sha vaqtlardagi Samarqand shahar kommunistlarining birinchi sekretari viloyat ijroqo'mitasiga boshdan-oyoq dag'dag'adan iborat telegramma yozib (istaganlarga ko'rsatishim mumkin), «Amir Temur otini Samarqanddagi katta ko'chaga berish shahar aholisiga nisbatan hurmatsizlik ekanligini, Frunzega nisbatan bepisandlik ekanligini» bildirgandi. Oradan ko'p o'tmay esa uning bir davlatga elchi etib tayinlangani to'g'risidagi xabarni gazetadan o'qidim».

O'zbek tili oltoy tillari oilasining turkiy tillar guruhiga kiruvchi eng qadimiy tillaridan biri hisoblanadi. So'nggi ma'lumotlarga ko'ra, yer yuzida o'zbek tilida so'zlashuvchilar soni 50 million kishiga yetgan. Bu, albatta, tilimizning rivojlanib borayotgani belgisi. Ammo axborot texnologiyalarining barcha sohalariga kirib borishga ulgurgani, raqamli texnologiyalar keng joriy etilayotgani, internet tarmoqlari – axborot almashinuvining eng maqbul usuliga aylanib bo'lgani tillarning rivojlantirishiga jiddiy to'siqlarni yuzaga keltirayotgani ham sir emas.

Shuning uchun tilimizni, uning sofligini saqlab qolish masalasi bugungi kunning jiddiy masalalaridan biri hisoblanadi. Birlashgan Millatlar Tashkiloti tomonidan tillarning yo'qolib borishiga ikkita katta sabab ko'rsatilmoqda. Asosiy sabab – o'sha tilning internet tiliga aylanmaganligi bo'lsa, ikkinchisi esa o'zidan yuqori mavqedagi til soyasida qolib ketishi ekan.

Xo'sh, tilning internet tiliga aylanishi deyilganda nima nazarda tutiladi? Tilshunos olim G.Toyirova shunday ta'riflaydi:

«Internet kompyuter texnologiyalariga tayanadi. Kompyuter lingvistikasida «kompyuterning tilni tanishi» degan tushuncha bor. Kompyuter tilni «tanishi» uchun bu tilni «bilishi» zarur. Kompyuterning matndagi xatolarni tuzatishi, matnni qayta ishlashi, tarjima qilishi, so'zlarga izoh bera olishi, tilni o'rgatishi, matnni bir alifbodan ikkinchi alifboga o'tkazib berishi, til ifodalari tasniflashi, tartiblashi, biror tilda gapirishi, yozishi uning tilni tanishi asosida amalga oshiriladi. Demak, sun'iy intellekt ma'lum tilni «tanisa», o'sha til asosida ishlaydi».

Albatta, bu masalaga bugungi kunda davlatimiz rahbariyati tomonidan jiddiy e'tibor qaratilyapti. Bunga Vikipediya elektron ensiklopediyasida o'zbekcha materiallarning ko'payganini misol qilsa bo'ladi.

Ikkinchi sabab esa tilimizga yanada jiddiy xavf tug'diradi. Negaki, bizda sovet davrida rus tiliga ishtiyoqmandlar ko'paygani kabi, bugun ham negadir ingliz va boshqa xorijiy tillarda so'zlashiga havasmandlar ko'p. Bu yaxshi. Ammo Prezidentimiz o'zbek tiliga davlat tili maqomi berilganining 30 yilligiga bag'ishlangan tantanali marosimdagi nutqida: «Biz yoshlarimizning jahon tillarini egallashga bo'lgan ulkan qiziqish va intilishlarini har doim qo'llab-quvvatlaymiz», – deb ta'kidlar ekan, XX asr boshida olti tili – o'zbek, arab, fors, hind, turk va rus tillarida lug'at tuzgan ma'rifatparvar Is'hoqxon Ibratning quyidagi so'zlarini eslatadi: «Bizning yoshlar albatta boshqa tilni bilish uchun sa'y-harakat qilsinlar, lekin avval o'z ona tilini ko'zlariga to'tiyo qilib, ehtirom ko'rsatsinlar. Zero o'z tiliga sadoqat – Vataniy ishdur».

Darhaqiqat, ona tilimiz juda boy bo'lib, dunyodagi hech bir tildan kam emas. Masalan, uning boyligi xususida milliy g'ururimiz yuksalishiga sabab bo'lgan misollardan birini sevimli shoirimiz Abdulla Ori-pov xotiralarida o'qigandim. Shoir Italiyaga borganida Dantening «Ilohiy komediya»sini tarjima qilganini aytadi. Shunda bir italyan shoiri: «Bu shoh asarni tarjima qilishga o'zbek tilining kuchi yetadimi?» – deb so'raydi. Shunda shoirimiz birgina «shamol» so'zining shabada, nasim, yelvizak, bo'ron, to'zon, quyun, izg'irin, shuvot kabi yigirmadan ziyod sinonimlarini aytib bergan ekan. Albatta, bu millatimiz taniqli vakilining bir shaxs bilan bo'lgan muloqoti tufayli bizga hadya etilgan g'ururlanish edi.

Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyevning 2020-yil Birlashgan Millatlar Tashkiloti Bosh Assambleyasining 75-sessiyasida tarixda birinchi marta ushbu nufuzli xalqaro tashkilot minbaridan turib o'zbek tilida nutq so'zlagani millatimizga beqiyos g'urur baxsh etgan edi.

Xullas, tilimiz rivojiga hukumat darajasida alohida e'tibor qaratilib, bu borada O'zbekiston Respublikasi Prezidentining bir qator farmon va qarorlari, Vazirlar Mahkamasining qarorlari qabul qilingan. Mazkur hujjatlar asosida bir qator tadbirlar uyushtirilmoqda. Masalan, mamlakatimizda har yili oktabr oyida o'zbek tiliga davlat tili maqomi berilgan sana munosabati bilan «O'zbek tili oyligi» ma'naviy-ma'rifiy tadbirlari o'tkazib kelinmoqda.

Shu o'rinda Prezidentimizning 2020-yil 20-oktabrdagi «Mamlakatimizda o'zbek tilini yanada rivojlantirish va til siyosatini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida»gi farmonini alohida ta'kidlash joiz. Mazkur farmon bilan 2020-2030-yillarda o'zbek tilini rivojlantirish va til siyosatini takomillashtirish konsepsiyasi tasdiqlangan bo'lib, unda ko'zda tutilgan har bir topshiriq belgilangan muddatda bajarilsa, albatta, ko'zlangan maqsadga erishamiz.

Saodat JUMANOVA,
IIV Ixtisoslashtirilgan
maktab-internati tarix
fani o'qituvchisi.

Qoraqalpog' tilidagi matn.

Rus tilidagi matn.

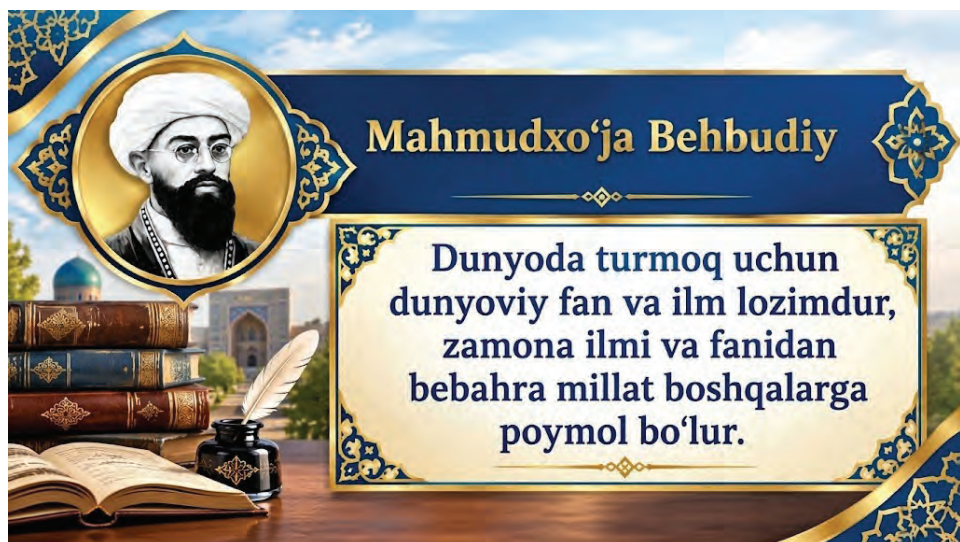

Milliy g'urur va sadoqat sabog'i

Bizning yoshlar albatta boshqa tilni bilish uchun sa'y-harakat qilsinlar, lekin avval o'z ona tilini ko'zlariga to'tiyo qilib, ehtirom ko'rsatsinlar. Zero, o'z tiliga sadoqat – Vataniy ishdur.

Is'hoqxon IBRAT

Milliy g'urur va sadoqat sabog'i

BEBAHO NE'MAT

Har tong xizmatga otlar ekanman, onamning «Yurtimiz tinch, osmonimiz musaffo bo'lsin, o'g'lim, xizmatlarda Yaratganning o'zi yorlaqasin, yuzing doimo yorug' bo'lsin!» degan duolari ko'nglimga xotirjamlik bag'ishlaydi. Onamning mehrga to'la bu so'zlari kun bo'yi zimmamdagi mas'uliyatli vazifalarni chuqur his etishga, ularga yanada teran nigoh-la boqib, vijdonan bajarishga chorlaydi. Ona-Vatanga sadoqat ila xizmat qilish istagi esa har lahza, har qadamda maqsadimni aniq belgilab olishga undaydi.

Bugungi shiddatli zamon – axborot texnologiyalari har onda yangilanib, turli mafkuraviy tahdidlar, ko'rinmas xatarlar kuchayib borayotgan bir davrda shu farovon hayotni ko'z qorachig'idek asrash hayotiy zaruratga aylangan. Bunday murakkab sharoit huquq-tartibot organlari xodimlaridan har qachongidan ham sergaklik, temir intizom, hushyorlik va professionalizmni talab etadi. Shu safda xizmat qilar ekanman, ona Vatanimizning osoyishtaligiga, xalqimizning xotirjam turmushiga hissa qo'shib kelayotganimni his etganimda yuragimda cheksiz iftixor jo'sh uradi. Xizmat vaqtimning har bir soniyasida bor kuch-g'ayratimni ayamadan, yurtimizning tinchligi uchun fidokorona mehnat qilishni oldimga oliy maqsad qilib qo'rganman.

Negaki, Vatan tinchligi va osoyishtaligi har birimiz uchun eng ulug' saodat, hech narsa bilan o'lchab bo'lmaydigan bebaho ne'matdir. Bugun jahonning turli burchaklarida mojaro va ziddiyatlar soyasida odamlar xavotir va tahlika ostida yashamoqda. Kimlardir ertangi kun tashvishini

emas, hatto tongda sog'-salomat uyg'onishni o'ylab yurak hovuchlayotgani ham haqiqat.

Ayni damlarda jonimiz qadar aziz farzandlarimiz, kelajagimiz egalari xotirjam kamol topib, baxtli bolalikni his etmoqda. Ularning ko'zlarida porlab turgan quvonch, shodon kulg'u yurtimizdagi farovon hayotning yoqimli aksi, desak to'g'ri bo'ladi. Nuroniy otaxon-u onalarimiz o'zlarining hayotiy ibratlari bilan davralarga fayz kiritib, yosh avlod qalbiga ezgulik urug'ini sochmoqda. Bugun ilm-fan, sport, san'at va madaniyat singari qator jabhalarda yurtimiz yoshlari nimalarga qodir ekanliklarini xalqaro maydonlarda namoyish etib, zafar quchishayotgani ham shu tinchlikning shirin mevasidir.

Men ham jannatmonand shu yurtning farzandiman. Unga sodiq posbon bo'lishdek ezgu niyat doim xizmat yo'limni yoritib turadi. Tinchlik, osoyishtalikni asrash, ona Vatanga xizmat qilish muqaddas burch, buyuk sharaftir!

Sanjarjon YUSUPOV,
leytenant.

Oliy ta'lim muassasalarida

O'zbekiston Milliy universiteti Jizzax filialida tanish manzara: kimdir imtihonga tayyorlanyapti, yana kimdir ilmiy izlanish bilan band. Bu yerdagi osoyishtalik ortida ichki ishlar formasini kiygan ikki nafar xodimning ham zahmatli mehnati bor, albatta. Ular talabalar bilan muloqot qilishadi, zarur bo'lsa, ota-onasi bilan bog'lanadi. Psixolog bilan hamkorlik qiladi.

PROFILAKTIK
KO'PRIK

Jizzax shahar IIB yoshlar masalalari bo'yicha profilaktika inspektorlari, mayor Bobur Radjabov va katta leytenant Kamola Qilichevalar 2022-yilda ushbu ta'lim dargohida inspektor sifatida ish boshlashgan. Tinimsiz profilaktika va hamkorlikdagi amaliy ta'sir choralari o'z natijasini berdi: so'nggi ikki yilda filial jinoyatdan xoli ta'lim maskaniga aylandi. Bunga qanday erishildi?

– Talabalar shartli ravishda «yashil», «sariq» va «qizil» toifalarga ajratildi, – deydi mayor Bobur Radjabov. – Xulq-atvori, o'qishi yoki harakatlarida salbiy o'zgarish kuzatilgan talabalar «qizil» toifa ro'yxatiga kiritilib, doimiy nazoratga olinmoqda. Ayni paytda «qizil» toifadagi talabalar soni 18 nafar bo'lib, ular bilan kundalik muloqot o'rnatildi. Kimlar bilan istiqomat qilayotgani, qo'shnilar, oilaviy muhiti va turmush sharoitigacha e'tibor qaratildi. Xulqini tuzatish uchun hatto jazoni ijro etish muassasalariga olib borilib, jinoyatning oqibatlarini hayotiy misollar asosida tushuntirildi.

Albatta, ish jarayonida profilaktika inspektorlari yolg'iz emas. Ular psixologlar, xotin-qizlar masalalari bo'yicha direktor o'rinbosari, kura-torlar, tyutorlar, universitet mas'ul-lari va ota-onalar bilan hamkorlik qilishmoqda.

Katta leytenant Kamola Qilichevaning aytishicha ta'lim maskanida 5000 nafardan ortiq talaba bo'lib, ularning to'rtidan bir qismi ijara uyda, 240 nafari muassasa yotoqxonasida yashaydi. Xodimlarning xizmat xonasi ham yotoqxonada joylashgan. Bu talablardan murojaat yoki muammo bo'lsa, masalani tezkor o'rganish imkonini beradi. Tez orada «Olmazor tajribasi» asosida SOS tugmalari o'rnatilishi va yotoqxonani qo'riqlovga olish belgilangan. Shuningdek, «Xavfsiz talaba» dasturini ishga tushirish va uni «Qalqon» platformasiga integratsiya qilish rejalashtirilgan. Raqamlashtirish faoliyatimiz sifatini yanada oshiradi.

Oliy ta'lim muassasalaridagi profilaktika inspektorlari faoliyatining o'ziga xosligi shundaki, ular bir vaqtning o'zida ta'lim muhiti, talabalarining ijtimoiy hayoti va huquq-tartibot tizimi kesishgan nuqtada ishlaydi. Shuning uchun bu lavozimni muammoni eshitish, ishonchga kirish, xavfni oldindan ko'rish va zarur paytda inson taqdirini o'zgartirishga harakat qilish vazifasi deb tushunmoq kerak.

Muqaddas SAPAROVA,
o'z muxbirimiz.

Jizzax viloyati.

Mutaxassis minbari

RUHIY BARQARORLIK KASBIY FAOLIYATDA MUHIM

Ichki ishlar organlarining har bir xodimi xizmat faoliyati davomida mas'uliyatli vaziyatlarda xolis qaror qabul qilishi va fuqarolar bilan muloqotda vazminlikni saqlashi zarur. U kundalik xizmatda ruhiy zo'riqishlarga, oilaviy hayotda shaxsiy yoki maishiy qiyinchiliklarga duch kelishi mumkin. Xodimning ruhiy barqarorligi kasbiy faoliyati uchun muhim ahamiyatga ega.

Tizimda psixologik ta'minlash faoliyati xodimlarning individual-psixologik xususiyatlarini o'rganish, xizmatga moslashishini qo'llab-quvvatlash, salbiy o'zgarishlarni o'z vaqtida aniqlash va jamoalarda sog'lom muhitni shakllantirishga qaratilgan.

Bu jarayonda xodimlarning psixologik portretlarini shakllantirish faoliyatining asosiy jihatlaridan biridir. Psixologik portret xodimning individual xususiyatlarini tushunish, u bilan ishlashda maqbul yondashuvni tanlash va psixologik ko'makka bo'lgan ehtiyojini baholashga xizmat qiladi. Ayniqsa, yosh xodimlarning xizmatga moslashish jarayoni alohida e'tiborni talab etadi. Individual suhbatlar xodimning holatini tushunish va unga mos tavsiyalar berish imkonini yaratadi.

Mutaxassis-psixologlar xizmat faoliyatining o'ziga xos xususiyatlarini inobatga olgan holda, xodimlar ruhiyatidagi salbiy o'zgarishlar va ruhiy tushkunlik holatlarini o'z vaqtida aniqlash hamda korreksi-

ya qilish bo'yicha ish olib boradi. Psixologik ko'mak shaxsiy va oilaviy qiyinchiliklarni ham qamrab oladi. Xodimlar va ularning oila a'zolari bilan individual-psixologik suhbatlar o'tkazilib, muammolarning sabablarini anglash, o'zaro munosabatlarni yaxshilash va yechim topishda yordam beriladi.

Xizmat jamoasidagi munosabatlar ham xodimning ruhiy holatiga va kundalik faoliyatiga ta'sir ko'rsatadi, albatta. Shu bois uning

shaxsiy, shaxslararo va guruhlararo munosabatlari ijtimoiy-psixologik qonuniyatlar asosida o'rganiladi. Natijalar jamoadagi qiyinchiliklarni aniqlash, muloqotni yaxshilash va sog'lom muhitni shakllantirish bo'yicha ishlarni belgilashga asos bo'ladi.

Bu jarayonda psixologik diagnostika, individual suhbat, konsultatsiya, korreksion mashg'ulotlar va treninglardan foydalaniladi. Diagnostika xodimning individu-

al xususiyatlari va ruhiy holatini o'rganishga, konsultatsiya mavjud muammoni tahlil qilishga, korreksion mashg'ulotlar va treninglar esa qiyinchiliklarni yengib o'tish hamda zarur ko'nikmalarni rivojlantirishga qaratilgan.

Psixologik ta'minlash tizimida psixolog-poligrafologlar tomonidan o'tkaziladigan maxsus psixofiziologik tekshiruvlar alohida o'rin tutadi. Poligraf tekshiruvlari xizmatga nomzodlarni saralash, xizmat tekshiruvlarini o'tkazish, rahbarlik lavozimlariga tayinlanayotgan xodimlarni o'rganish va belgilangan boshqa holatlarda amalga oshiriladi.

Yaqinda psixolog-poligrafologlarning kasbiy bilim va amaliy ko'nikmalarini takomillashtirish maqsadida malaka oshirish o'quvlarini o'tkazildi. IIV Akademiyasida o'tkazilgan ikki haftalik malaka oshirish kursining birinchi bosqichini 27 nafar mutaxassis-psixolog muvaffaqiyatli yakunladi. Hozirda navbatdagi bosqichida yana 29 nafar psixolog tahsil olmoqda.

Malaka oshirish jarayonida o'zlashtirilgan bilimlarni xizmat amaliyotiga tatbiq etish xodimning holatini chuqurroq tushunish va unga zarur yordamni o'z vaqtida ko'rsatishga, shuningdek, xizmat jamoalarida sog'lom muhitni mustahkamlashga xizmat qiladi.

Farhod AHMEDOV,
IIV MMI va KBTD Psixologik
ta'minlash bo'limi boshlig'i,
podpolkovnik.

Qulaylik

Markazda yo'l harakati ishtirokchilarining murojaatlari belgilangan tartibda qabul qilinib, ularga huquqiy tushuntirishlar beriladi. Ayniqsa, mazkur qoidabuzarliklar bilan bog'liq ma'muriy bayonnomalar, jarimalar, ularning imtiyozli to'lov muddatlari, jarima ballari hamda maxsus avtomatlashtirilgan foto va video qayd etish dasturiy-texnik vositalari orqali aniqlangan qoidabuzarliklar yuzasidan murojaatlarga alohida e'tibor qaratilmoqda.

Markaz faoliyatida aholiga qulaylik yaratishga va ovoragarchiliklarni kamaytirishga qaratilgan raqamli

OCHIQ MULOQOT MAYDONI

Navoiy viloyati IIB JXX YHXB Ma'muriy amaliyot markazi yo'l harakati qoidalarini bilan bog'liq masalalar yuzasidan fuqarolarga tezkor xizmat ko'rsatishga ixtisoslashgan.

imkoniyatlardan ham samarali foydalanilmoqda. Shuningdek, «Call-markaz» orqali fuqarolar YPX inspektorlari tomonidan rasmiylashtirilgan qoidabuzarliklar, maxsus avtomatlashtirilgan foto va videoqurilmalar orqali qayd etilgan holatlar, jarimalar, ularning imtiyozli muddatlari va jarima ballari bo'yicha o'zlarini qiziqitirgan savollarga javob olishlari mumkin.

– Bugun yo'l harakati xavfsizligini ta'minlash faqat qoidabuzarliklarni aniqlash bilan cheklanmaydi. Bu jarayonda fuqarolarning yo'llarda harakatlanish madaniyatini yuksaltirish va aholiga ko'rsatilayotgan xizmatlar sifatini yaxshilash ham muhim vazifa. Asosiysi, murojaat bilan kelgan har bir fuqaroga masalasining mohiyatidan kelib chiqib

tushuntirish beryapmiz, zarur hollarda tegishli tartib va huquqiy asoslarini o'rgataymiz, – deydi Ma'muriy amaliyot markazi boshlig'i, kapitan Sardor Erdonov.

Shu jihatdan ushbu maskan nafaqat ma'muriy ishlar bilan shug'ullanadigan tuzilma, balki fuqarolar o'zlarini qiziqitirgan savollarga aniq va ishonchli javob oladigan, huquqiy tushuntirishlar beriladigan ochiq muloqot maydoni sifatida ham xizmat qilmoqda.

Mahliyo XOLOVA,
o'z muxbirimiz.

Navoiy viloyati.

Taraqqiyot

ILM-FAN VA AMALIYOT UYG'UNLIGI

Jinoyatchilikning oldini olish ilm-fan bilan hamkorlikni talab qiladigan murakkab jarayondir. O'zbekiston Respublikasi Kriminologiya tadqiqot instituti jinoyatchilikka qarshi kurashish va uning oldini olish faoliyatini ilmiy tadqiq qilishga ixtisoslashtirilgan Markaziy Osiyodagi yagona muassasa hisoblanadi.

Ushbu muassasada jinoyatchilik tendensiyalari, mahalla jinoyatchiligi va jinoyatchilik omillarini tadqiq qilish borasida 3 ta markaz hamda 2 ta ofis faoliyat yuritmoqda. Shuningdek, yetakchi ilmiy va oliy ta'lim muassasalari, tegishli davlat organlari va tashkilotlarining 30 dan ortiq rahbar hamda ekspert xodimlaridan iborat «O'zbekiston Respublikasi Kriminologiya kengashi» va dunyodagi jinoyatchilik tendensiyalarini, global xavf-xatarlarni ilmiy tadqiq etish bo'yicha 16 nafar xorijiy hamda milliy mutaxassislardan tashkil topgan «Xalqaro ekspertlar kengashi» faoliyati yo'lga qo'yildi. Institut shaxsiy tarkibining 35,8 foizi fan doktori (DcS) va falsafa doktori (PhD) ilmiy darajalariga ega, 64,2 foizi esa mustaqil izlanuvchilardir.

Tadqiqotlarning amaliy natijadorligini ta'minlash borasida ham samarali ishlar amalga oshirildi. Jumladan, joriy yilning birinchi yarmida 11 ta tadqiqot loyihasi yakunlandi. Jamoatchilik asosida 26 ta, vazirlik va idoralar buyurtmasi asosida 4 ta ilmiy-amaliy tadqiqot loyihasi ishga tushirildi. Bundan

tashqari, Innovatsion rivojlanish agentligi tomonidan e'lon qilingan 14 ta ilmiy-amaliy tadqiqot loyihasi tanlovida ishtirok etish uchun hujjatlar yuborildi.

– Institut tashkil etilganidan buyon 8 ta hududdagi kriminogen vaziyat, 11 ta jinoyat turi hamda 2 ta IIV tarkibiy tuzilmalari faoliyatini takomillashtirish bilan bog'liq, jami 21 ta tadqiqot loyihasi yakuniga yetkazildi. Buning natijasida 200 dan ortiq ilmiy asoslangan takliflar ishlab chiqilib, amaliyotga joriy etildi, – deydi mazkur muassasa boshlig'i, yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori, polkovnik Baxtiyor Berdialiyev.

Institut tashkil topganidan buyon o'tgan qisqa vaqt ichida 30 ta uslubiy qo'llanma, 11 ta monografiya, 7 ta tahlilnoma, 8 ta konferensiya to'plami, 7 ta davlat hisoboti va 1 ta darslik muhokama qilindi.

Mamlakatimizning barcha hududlarida jinoyatchilikning salbiy tendensiyalari va omillarini aniqlash yuzasidan ijtimoiy fikrni o'rganish bo'yicha aholi o'rtasida 10 dan ortiq sotsiologik tadqiqotlar o'tkazilib, uning natijalari tahlil

qilindi hamda jinoyatchilikning oldini olish bo'yicha takliflar ishlab chiqildi.

Ilmiy-ishlab chiqarish laboratoriyasi faoliyati ham yo'lga qo'yilgan bo'lib, bugungi kungacha ko'plab texnika vositalari ilmiy jihatdan o'rganilib, tayyorlandi. «Yig'iluvchi qalqon», «Kichik hajmli JPS treker», «Xavfsiz sayohat» va «Sergaklantiruvchi qurilma» ixtiro qilindi. Bundan tashqari, manzil-koloniylaridagi mahkumlarni masofadan nazorat qiluvchi dasturiy kompleks ham ishga tushirilib, tajriba-sinov jarayonlaridan muvaffaqiyatli o'tmoqda.

Eng quvonarlisi, institut «Yuksalish» harakati tomonidan yurtimizda faoliyat olib borayotgan TOP-20 aql markazlari ro'yxatiga kiritildi. Ayni paytda, jamiyat rivojiga munosib hissa qo'shadigan yana 9 ta yangi loyiha ustida faol tadqiqotlar olib borilyapti. «Mahalladagi jinoyatchilikni ilmiy tadqiq qilish markazi» faoliyati yo'lga qo'yildi. Hududiy ichki ishlar organlari va «Mahalla yettiligi» bilan hamkorlik

o'rnatilib, hududlarda jinoyatchilik kelib chiqishining sabab va omillari ilmiy diagnostika qilindi.

Shuningdek, mahallalarda xavfsiz muhitni shakllantirishda ham ilmiy yondashuvga ustuvor ahamiyat berilmoqda. Institutga birlashtirilgan 63 ta mahallada «ilmiy xulosa – tavsiya – natija» tamoyili asosida o'rganishlar olib borildi. Shundan so'ng mazkur hududlarning 41,2 foizida, ya'ni 26 tasida jinoyat sodir etilishiga umuman yo'l qo'yilmadi. Ushbu hududlardagi profilaktika ishlarini ilmiy-uslubiy jihatdan ta'minlash maqsadida «Mahalla yettiligi» a'zolariga 31 turdagi 9 968 ta o'quv-uslubiy qo'llanma hamda fuqarolarni ogohlikka chaqirishga qaratilgan 10 mingdan ortiq flayer va bukletlar tarqatildi.

Institut MDHga a'zo mamlakatlar Ichki ishlar vazirlari kengashi huzuridagi Ilmiy-maslahat kengashining doimiy a'zolariga qabul qilindi. Giyohvandlik jinoyatchiligini tadqiq etishda Vengriya, sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishda Hindiston, kadrlarni qayta tayyorlash va malakasini oshirishda esa Qatar davlatlari bilan faol aloqalar o'rnatilib, mazkur masalalar bo'yicha muzokaralar o'tkazib kelinmoqda.

Xulosa qilib aytganda, institutning asosiy maqsadi ham jinoyatchilikka qarshi kurashishda ilm-fan va amaliyot uyg'unligini kuchaytirish, ilmiy tadqiqotlarning amaliy natijadorligini oshirish, hududlarda manzilli profilaktik yondashuvlarni rivojlantirish hamda O'zbekistonning kriminologiya sohasidagi ilmiy salohiyatini milliy va xalqaro maydonda yanada mustahkamlashga qaratilgan vazifalarni bekorlik bilan bajarishdan iboratdir.

Mixli SAFAROV,
O'zbekiston Respublikasi
Kriminologiya tadqiqot instituti
Tahririy-noshirlik markazi
bosh muharriri, mayor.

Faxriylar — faxrimiz

Yuzidan nur yog‘ilib turgan bu insonni qorako‘lliklar yaxshi tanishadi, hurmat qilishadi. Iste‘fodagi mayor Bo‘ron Hasanov uzoq yillar ichki ishlar organlarida samarali faoliyat ko‘rsatib, el orasida obro‘-e‘tibor qozongan faxriylardan.

U bilan suhbatlasharkanman, ichki ishlar organlarida xizmat qilishning sharaflari va mas‘uliyatli jihatlarini, odamlar bilan muomala madaniyati, kasbga sadoqat va Vatanga muhabbat haqida ko‘p narsani angladim. Hamon tetik, g‘ayratli va mehnatsevar bu insonning sakson yosh ostonasida turganiga ishonish qiyin.

– Mehnat insonni yashartiradi, – deydi Bo‘ron bobo. – 1992-yilda pensiyaga chiqqan bo‘lsam-da, bir kun ham bekor o‘tirmadim. Turmush o‘rtog‘im Muhabbatxon bilan besh o‘g‘il, besh qizni voyaga yetkazib, o‘qitishning o‘zi bo‘lmadi. Dehqonchilik qildim, chorva boqdim, asalarichilik bilan shug‘ullandim, hatto kirakashlik ham qildim. Mehnatning aybi yo‘q. Hozir ham qoramollarim bor, asalarichilik qilaman, hovlidagi daraxtlarga shakl beraman. Qisqasi, qimirlab-qimirlab qir oshyapman-da!

Bo‘ron boboning ichki ishlar tizimidagi mehnat faoliyati 1970-yilda boshlangan. Harbiy xizmatdan qaytgach, tuman IIB binosi oldidagi Yong‘inga qarshi kurash ko‘ngillilar jamiyatida haydovchi bo‘lib ishlagan. Ichki ishlar xodimlarining xizmatini kuzatib, ularning kasbiga qiziqishi ortib borgan. Ko‘p o‘tmay, tuman IIB boshlig‘i Salim Bibudov uni ishga taklif etadi. Bu Bo‘ron Hasanov uchun ayni muddao bo‘ldi.

U xizmatini konvoy avtomashinasi haydovchisi sifatida boshlab, navbatchilik qismida murojaatlar va sodir etilgan jinoyatlarni qayd etish, tezkor-tergov guruhlarini voqea joyiga

yuborish ishlarida qatnashadi. Bir yildan so‘ng temiryo‘l stansiyasida uchastka noziri yordamchisi lavozimiga o‘tkaziladi. Bu yerda katta leytenant Karim Irgashev bilan yelkama-yelka ishlab, kasb sirlarini o‘rganadi. O‘sha davrda temiryo‘l stansiyasi jinoyatchilik ko‘p uchraydigan hududlardan biri edi. Turli hududlardan kelgan odamlar oqimi, jinoyatlarning ko‘pligi xodimlardan kecha-yu kunduz

USTOZ IBRATI

sergaklikni talab qilardi. Bo‘ron Hasanov ustoz Karim aka bilan profilaktik tadbirlarni kuchaytirib, jinoyatchilikning oldini olishga munosib hissa qo‘shadi. Shu bilan birga, IIV Toshkent o‘rta maxsus maktabida o‘qib, leytenant unvonini oladi. Keyinchalik tuman IIB Jamoat tartibini saqlash bosh inspektori lavozimiga, 1987-yilda esa DAN boshlig‘i etib tayinlanadi. Oradan ikki yil o‘tib, tuman IIBda xizmat bo‘yicha o‘rinbosar lavozimi joriy etiladi va unga shu mas‘uliyatli vazifa ishonib topshiriladi. U pensiyaga chiqquniga qadar mazkur lavozimda faoliyat yuritadi.

Bo‘ron boboning hayotdagi eng katta boyligi – oilasi, farzandlari, nabiralari, do‘stlari va shogirdlari. U ko‘p yillik xizmati davomida ko‘plab yosh xodimlarga ustozlik qildi. Iste‘fodagi podpolkovniklar Otanazar va Shonazar Odnayevlar, Saidumar Po‘latov, iste‘fodagi kapitan Komil Irgashev, iste‘fodagi starshina Shavkat Hayitov kabi shogirdlari shular jumlasidan. Bundan tashqari, qorako‘llik ichki ishlar organlari xodimlarining barchasi bu ko‘pni ko‘rgan faxriyning nasihat-u maslahatlariga amal qilib kelmoqda.

– Bugungi osoyishtalik posbonlariga havas bilan qarayman. Biz xizmat qilgan davrda bunday shart-sharoitlar, zamonaviy texnika vositalari, kompyuterlar va qulay xizmat xonalari yo‘q edi. Bularning barchasi mustaqilligimiz, davlatimiz g‘amxo‘rligi va islohotlar samarasidir, – deydi Bo‘ron bobo.

Faxriyning yosh xodimlarga nasihati esa oddiy, ammo hayotiy:

– Halol ishlang, fuqarolar bilan xushmuomala bo‘ling, formangizga dog‘ tushirmang. Eng muhimi, sabrli bo‘ling. Ana shularga amal qilsangiz, bizdan ham yuqori natijalarga erisha olasiz.

Mirzoqul AHADOV,
o‘z muxbirimiz.

Buxoro viloyati.

Inson qadri ulug‘

UMID VA IMKONIYAT SARI

Davlatimiz rahbarining tegishli farmoniga ko‘ra Surxondaryo viloyatida 92 nafar shaxs afv etildi. Ularning 50 nafari jazodan to‘liq ozod qilingan bo‘lsa, 22 nafari muddatidan ilgari shartli ravishda ozod etildi, 5 nafari tayanlangan ozodlikdan mahrum qilish jazosi esa axloq tuzatish ishlariga almashtirildi.

Ayni paytda viloyatda afv etilgan fuqarolarni ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash bo‘yicha muayyan ishlar amalga oshirilmoqda. Xususan, viloyat

hokimi o‘rinbosari A.Abdurahmonov, viloyat IIB boshlig‘i o‘rinbosari, polkovnik J.Avazov va viloyat prokurori o‘rinbosari I.Xo‘jamurodov ushbu fu-

qarolar bilan uchrashib, ularning turmush sharoiti, mavjud muammolarini o‘rgandilar.

Viloyatda jazodan ozod etilgan shaxslarning

jamiyatda o‘z o‘rnini topishi va qayta huquqbuzarlik sodir etishining oldini olish maqsadida manzilli profilaktik chora-tadbirlar yo‘lga qo‘yilgan. Jumladan,

jazodan to‘liq ozod qilingan 50 nafar shaxs profilaktik hisobga, qolganlari esa probatsiya hisobiga olindi. Ularning jamiyatga qayta uyg‘unlashishiga ko‘maklashish uchun mahallalardagi obro‘-e‘tiborli, hayotiy tajribaga ega fuqarolar orasidan murabbiylar birlashtirildi.

Ko‘rilgan choralar natijasida hozirga qadar afv etilganlarning 27 nafari ish bilan ta‘minlandi. Qolgan fuqarolarni ham ishga joylashtirish va tadbirkorlikka jalb etish ishlari izchil davom ettirilmoqda. 2 nafar shaxsga ID-karta olishda amaliy yordam ko‘rsatilgan bo‘lsa, ijtimoiy ko‘makka muhtoj 58 nafar fuqaro bir martalik moddiy yordam olish uchun «E-probatsiya» elektron tizimiga kiritildi.

Feruza RAHMONQULOVA,
o‘z muxbirimiz.
Surxondaryo viloyati.

YURT TINCHLIGI – OLIY MAQSAD

Barchaga ma'lumki, bugungi kunda Yangi O'zbekistonni yuksaltirish yo'lidagi amaliy harakatlar bosqichma-bosqich davom etmoqda. Bunda tinchlik va osoyishtalikni ta'minlash, jamoat xavfsizligini mustahkamlash, fuqarolarning huquq hamda erkinliklari, qonuniy manfaatlarini ishonchli himoya qilish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi.

Prezidentimiz tashabbuslari bilan ichki ishlar organlarining moddiy-texnik bazasini mustahkamlash, zamonaviy turdagi aloqa va axborot-kommunikatsiya vositalari bilan ta'minlash, xodimlarga qulay sharoitlarni yaratishga alohida e'tibor qaratilmoqda.

Albatta, bunday yuksak e'tibor va ishonch har bir rahbar hamda xodim zimmasiga katta mas'uliyat yuklaydi. Buning natijasi o'laroq, ichki ishlar organlari faqat sodir etilgan jinoyatlarga munosabat bildiruvchi tuzilma emas, balki jinoyatchilik va huquqbuzarliklarning barvaqt oldini oluvchi, aholi muammolarini o'rganuvchi va ularning yechimiga ko'maklashuvchi xalqchil tizimga aylanib bormoqda.

Qoraqalpog'iston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi misolida olib qaraydigan bo'lsak, hurmatli Prezidentimizning ichki ishlar organlarini isloh etish borasidagi har bir qarori, har bir topshirig'i bu yerda ham izchil va to'liq amalga oshirilmoqda. Xususan, joriy yil boshida qabul qilingan birinchi va ikkinchi sonli qarorlari mazmun-mohiyati Qoraqalpog'istonning eng chekka hududlarigacha yetkazilib, bugungi kunda amaliy natijalarini bera boshladi. Mazkur qaror talablaridan kelib chiqib, profilaktika inspektorlarining faoliyati aniq natija, aholi ishonchi va hududda kriminogen vaziyatni barqarorlashtirish mezonlari asosida tashkil etilgan.

Bu borada «Mahalla yettligi» bilan hamkorlik kuchaytirilib, har bir mahallada xavfsiz muhitni shakllantirish, har bir oila bilan manzilli ishlash, muammolarni barvaqt aniqlash, hududlarni jinoyatdan xoli makonga aylantirish bo'yicha tizimli ishlar davom ettirilmoqda.

Xususan, joriy yilning 9 oyida ijtimoiy profilaktika doirasida «Mahalla yettligi» tomonidan 64621 nafar fuqaroning muammosi hal qilindi. Sudlarda nizolashayotgan 2385 ta oila o'rganilib, 1060 tasi yarashtirildi. Ichki ishlar organlari rahbarlariga birlashtirilgan yoshlarda aniqlangan 191 ta ijtimoiy muammoga yechim topildi.

Notinch oilalarda olib borilgan o'rganishlar davomida tazyiq va zo'rvonlikka uchragan 8 mingdan ortiq xotin-qizlarga himoya orderlari berildi.

Amaliy ishlar samarasi o'laroq hozirda Qoraqalpog'istondagi mavjud 452 ta mahallaning 241 tasi «yashil» toifada. Shuningdek, kriminogen vaziyati og'ir bo'lgan 27 ta mahallada vaziyat barqarorlashgan.

Ma'lumki, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, sun'iy intellekt

Qo'shsahifada –

imkoniyatlari har bir soha faoliyatiga jadal kirib bormoqda. Joylarda o'tkazilgan targ'ibot ishlari davomida bugunda 172 mingdan ortiq fuqarolar mazkur «Mening inspektorim» mobil ilovasiga ulandi va fuqarolardan kelgan murojaatlar to'g'ridan-to'g'ri profilaktika inspektoriga yo'naltirishi evaziga tez ko'rib chiqilishiga zamin yaratildi. Bu o'z navbatida «102» avtomatlashtirilgan tizimiga ke-

Shuningdek, jinoyat va huquqbuzarliklarning barvaqt oldini olish maqsadida, o'tkazilgan «Xavfsiz va sog'lom yurt», «Qoradori-2026», «Xavfsiz oila», «Profilaktika kuni» kabi tezkor-profilaktik tadbirlar natijasida oldini olish mumkin bo'lgan, og'ir tan jarohati yetkazish, firibgarlik, yo'l-transport hodisalari, transport vositasini olib qochish kabi jinoyatlarning kamayishiga erishildi.

lib tushuvchi murojaatlar qisqarishiga ta'sir ko'rsatmoqda.

Albatta, tanganing ikki tomoni bo'lganidek, axborot-kommunikatsiya rivojlanishi yana bir xavf turini yuzaga chiqarganiga ham guvoh bo'lmoqdamiz. Hozirda dunyo bo'ylab eng ko'p uchraydigan tahdid kiberjinoyatchilikdir.

Qoraqalpog'istonda ham kiberjinoyatlar ko'payib, shu yilning 9 oyi davomida respublikadagi jami jinoyatlarning 58 foizini tashkil etgan. Bu tur jinoyatlarning eng xavfli tomoni shundaki, uni sodir etish usuli tez o'zgarib, yangi-yangi ko'rinishlari paydo bo'lib bormoqda. Shu boisdan kiber makonda sodir etilishi mumkin bo'lgan jinoyatlarning oldini olish bo'yicha bir qator ijobiy ishlar amalga oshirilmoqda.

Xususan, ushbu maqsadlarga mahalliy budjetdan 2 mlrd so'm pul ajratilib, «Kibertarg'ibot» va «Kiberlaboratoriya» markazlari tashkil etildi hamda barcha zaruriy texnik vositalar bilan ta'minlandi.

Mahalliy budjetdan ajratilgan 1 mlrd so'm pul hisobidan Kiberjinoyatlarga qarshi kurashish boshqarmasi huzurida «OSINT guruhi» (Open – Source Intelligence) – «Ochiq manbalardan ma'lumot yig'ish va tahlil qilish razvedkasi» tashkil etildi.

Natijada joriy yilning 9 oyida Qoraqalpog'istonda kiberjinoyatlar bilan bog'liq murojaatlar soni o'tgan yilgiga nisbatan sezilarli darajada kamayishiga erishildi. Bu turdagi 820 ta jinoyat fosh etilib, jabrlangan fuqarolarning 9 mlrd 485 mln so'm moddiy zarari undirilib, qaytarilishi ta'minlandi.

Tezkor-profilaktik tadbirlar davomida jami 4 kg dan ortiq giyohvandlik moddalari muomaladan olingan bo'lsa, 309 nafar qidiruvdagi shaxslar qo'lga olindi, bedarak yo'qolgan shaxslardan 45 nafari topilib, oilasi bag'riga qaytarildi.

Ma'lumki, bugungi kunda davlat idoralari faoliyatining ochiqqligi va shaffofligini ta'minlash, aholi bilan samarali muloqotni yo'lga qo'yish hamda murojaatlarni joyida hal etish maqsadida sayyor qabullar tashkil etish davlat idoralari oldiga qo'yilgan muhim vazifalardan biridir. Shundan kelib chiqqan holda ushbu kunga qadar 9 ta sayyor qabul o'tkazilib, unda fuqarolardan jami 84 ta murojaat kelib tushdi. Murojaatlarni ko'rib chiqish natijasida ularning 51 tasi joyida ijobiy hal etilgan bo'lsa, 30 tasi bo'yicha huquqiy ma'lumot berish orqali qanoatlantirildi. Qolgan 3 ta murojaatning yechimi nazoratga olingan. Har haftaning yakshanba kuni esa shaxsiy qabul o'tkazilib kelmoqda. Ushbu qabullar davomida 306 ta murojaat o'zining ijobiy yechimini topdi.

Xulosa o'rinda aytadigan bo'lsak, Prezidentimizning ichki ishlar organlari sohasiga qaratgan e'tiboriga munosib tarzda, kelgusida zimmamizdagi vazifalarni ma'suliyatni his etgan holda yanada samarali bajarish, yurtimizdagi tinchlik-osoyishtalikni saqlashga bor kuch-g'ayratimizni safarbar etish asosiy maqsadimiz bo'lib qoladi.

Baxtiyar TOREBEKOV,
Qoraqalpog'iston Respublikasi
Ichki ishlar vaziri, polkovnik.

Qoraqalpog'iston Respublikasi

XAVFSIZLIK VA SAYYOHLIK HAMNAFAS MASKAN

Orolbo'yi hududlarini kompleks rivojlantirish, aholi turmush darajasini yanada oshirish va chekka hududlar aholisining munosib hayot kechirishini ta'minlashga alohida e'tibor qaratilmoqda. Bu ezgu ishlar Qoraqalpog'iston Respublikasining barcha shahar va tumanlari qatori Taxtakopir tumani hayotida ham yaqqol ifodasini topdi.

Prezidentimizning tegishli qaroriga asosan tuman hududida aholining turmush sharoitini yaxshilash maqsadida 2022–2023-yillarda bir qancha yirik ishlar amalga oshirildi. Ayniqsa, «Obod qishloq» va «Obod mahalla» dasturlari doirasida aholi punktlari qiyofasi tubdan yangilandi.

Ayni paytda 7,5 ming xonadonda 38,9 ming aholi yashaydigan Taxtakopir tumani go'zal tabiati, tarixiy joylari bilan ajralib turadi. Ayniqsa, eni 6 km, uzunligi 26 km gacha cho'zilgan Qorateran ko'li va Bo'rchitau hududi bugun sayyohlik maskaniga aylangan.

Tuman markazidagi tekis ko'chalardan yurar ekansiz, «Mustaqillik» mahallasiga qadam qo'yasiz. Yo'lining ikki tomonidagi ko'p qavatli zamonaviy turarjoylar bilan davlat idoralari, shuningdek, qurilishi bitganiga uncha ko'p bo'lmagan zamonaviy ko'rinishdagi tinimsiz tizimda xizmat ko'rsatuvchi gastronomik ko'chaga ko'zingiz tushadi. Dam olish maskanida ham 24 soat davomida sayr qilish imkonini yaratilgan.

Tuman aholisi, qolaversa, mehmonlar ishdan va o'qishdan bo'sh vaqtlarini mazmunli hamda ko'ngilli o'tkazishi, dam olishi uchun bu yerda ham 24/7 ish tartibida ishlaydigan joyda yetarli sharoitlar yaratilmoqda.

Bo'rchitau tepasidan qaraganda ko'lining tubi qopqora, chuqur bo'lib ko'ringani uchun uni Qorateran deb atashgan. Prezident qarori asosida ko'l atrofidagi 70 gektar yer maydonida «Qorateran baliqlari» MCHJ tomonidan turistik majmua tashkil etish rejalashtirilgan edi. Hozir bu joy ajoyib dam olish maskaniga aylandi: Bo'rchitau tepasida yangi zamonaviy oq o'tovlar – «Tax tepa» etno qishlog'i paydo bo'ldi va bu yerda har yili xalqaro etnomadaniy festival o'tkazib kelinmoqda. Shu bilan birga, ko'l bo'yida barpo etilgan, milliy koloritdagi «Qorateran» etnoturistik majmuasi barchaning e'tiborini tortmoqda. U plyaj va suzish havzasi, amfiteatr, umumiy ovqatlanish, mehmonxona xizmatlari, qora uylar lagerlari va bir qator ko'ngilochar maskanlarni o'z ichiga olgan. Ushbu majmuadagi «Bo'rchitau» tog'iga 277 ta pog'ona-

dan qadam qo'yib, yuqoridan qarasangiz, butun go'zallik kaftdek namoyon bo'ladi.

Taxtakopir tumani markazida zamonaviy ko'rinishdagi «Yoshlar markazi» binosi qurib bitkazilib, foydalanishga topshirildi. Unda «Book kafe», «Zakovat» klubi, shaxmat-shashka, xorijiy tillar va matematika fanlarini o'qitish markazlari tashkil etilib, yoshlarning bo'sh vaqtlarini mazmunli o'tkazish uchun barcha qulayliklar yaratilgan.

Albatta, bularning barchasi fidokorona xizmat olib borayotgan Taxtakopir tumani IIB jamoasining ham hissasi katta.

Bundan 15–20 yillar oldin bir qavatli tuman IIB binosi ayanchli ko'rinar edi. Biroq ichki ishlar vazirligining e'tibori, tegishli sa'y-harakatlari tufayli bo'linma uch qavatli, rekonst-

ruksiya qilingan yangi binoga ko'chib o'tdi.

Hozirgi kunda tuman IIBning xizmat samaradorligini oshirish, «Xavfsiz shahar» tizimini ta'minlash maqsadida tuman hududida 140 ga yaqin videokuzatuv kamerasi o'rnatilgan. Bo'limning xotin-qizlar masalalari bo'yicha katta inspektorlari tomonidan olib borilgan ishlar natijasida joriy yilda ayollar tomonidan sodir etilgan jinoyatlar keskin kamayishiga erishildi.

Kelgusida ham tuman hududini yanada tinch, xavfsiz hududga aylantirish, mehmonlarning bemaol kelib ketishlarini ta'minlash, fuqarolarning huquqiy bilimini oshirishda sohaviy xizmatlar tomonidan qator ezgu ishlar yanada samarali tarzda amalga oshirilib borilishiga ishonchimiz komil.

«QORAQALPOG'ISTON» POSYOLKASI: CHEKKA HUDUDNING KATTA MAS'ULIYATI

Mamlakatimiz shimolidagi eng chekka hududlardan biri «Qoraqalpog'iston» posyolkasi Qo'ng'iro't tumani markazidan 320 kilometr, poytaxt Nukusdan esa taxminan 460 kilometr uzoqda joylashgan.

Ustyurt kengliklaridagi ushbu zaminning betakror tabiati va chegaraoldi joylashuvi uning aholisi zimmasiga alohida mas'uliyat yuklaydi. Chunki mazkur hudud Qozog'iston va Turkmaniston bilan chegaradosh bo'lib, bu yerdagi «Dauit ata» chegara avtoposti ham hududning strategik ahamiyatini belgilab turadi.

«Qoraqalpog'iston» posyolka fuqarolar yig'ini 1969-yilda tashkil etilgan, yer maydoni 128,7 gektarga teng. Bugungi kunda posyolkada 762 ta xonadon bo'lib, ularda 3100 dan ortiq aholi – qozoq, qoraqalpoq, o'zbek, tatar, rus va koreys millatiga mansub fuqarolar ahil-inoq, tinch-totuv hayot kechirib kelmoqda.

– Albatta, bunday olis masofada yashovchi aholi uchun kundalik hayot, ijtimoiy xizmatlar va infratuzilmani rivojlantirish masalalari juda muhim, – deydi PFY raisi Qutli Qoshimbetova. – 2018-yilda hududimiz «Obod qishloq» davlat dasturiga kiritilib, qurilish va rekonstruksiya ishlari natijasida juda katta o'zgarishlar ro'y berdi. Xususan, ikkita maktabgacha ta'lim tashkiloti, ikkita umumta'lim maktabi, oilaviy poliklinika, madaniyat saroyi, «Berdaq bobo» masjidi zamonaviy ta'mirlanib, yangi jihozlari bilan ta'minlandi. Shuningdek, joriy yilda hududda tug'uruqxona

foydalanishga topshirilgani aholi uchun yaratilgan katta qulayliklardan biri bo'ldi. Bundan tashqari, bu yerdagi kompressor stansiyasi va temiryo'l korxonasi aholi bandligini ta'minlashga xizmat qilib kelmoqda.

Chegaraoldi hududida joylashgan har qanday maskanda jamoat tartibi va fuqarolar xavfsizligini ta'minlash alohida e'tiborni talab etadi. Sababi, keng dashtlar va aholi punktlarining bir-biridan uzoqligi vazifalarning mas'uliyatini yanada oshiradi.

«Qoraqalpog'iston» PFY hududida Qo'ng'iro't tumani ichki ishlar bo'limi 3-sonli IIB faoliyat yuritadi. Uning xodimlari zimmalariga yuklatilgan muhim vazifalarning uddasidan chiqib kelmoqda. Tinchlik va osoyishtalik esa nafaqat huquq-tartibot idoralari faoliyati, balki aholining hamjihatligi, qonunlarga hurmati va jamoatchilikning faolligi bilan ham mustahkamlanib boradi.

– Joriy yilda profilaktika inspektori tomonidan huquqbuzarliklar yuzasidan 150 ga yaqin holat yuzasidan ma'muriy bayonnomalar rasmiylashtirilgan bo'lsa, hududda bironta ham jinoyat sodir etilishiga yo'l qo'yilmadi, – deydi 3-sonli IIB boshlig'i, mayor Artur Daujanov. Tegishli idoralar, faollar bilan hamkorlikdagi ishlarimiz natijasida hudud deyarli uch yildan buyon

«yashil» toifada bo'lib kelmoqda. O'rnatilgan videokuzatuv kamerasi bu joylardagi holatni real kuzatib borish imkonini bermogda. Shuningdek, reja asosida xodimlarimiz Milliy gvardiya, Chegara qo'shinlari bilan hamkorlikda aholi orasida profilaktik targ'ibot tadbirlarini o'tkazib keladi.

Darhaqiqat, Ustyurtning olis kengliklarida osoyishta hayotni ta'minlash katta mas'uliyat va fidoyilik talab etadi. Bu yo'lda huquq-tartibot posbonlarining hushyorligi, aholi bilan hamjihatligi va qonun ustuvorligini ta'minlash yo'lidagi sa'y-harakatlari Vatanga sadoqatning amaliy ifodasidir.

**Qo'shsahifa materiallarini
Azamat PIRNIYAZOV tayyorladi.**

Dilkash suhbatlar

MEHR – KO'ZDA, OQIBAT – KO'Z-KO'ZGA TUSHGANDA...

Qachonki og'a-ini, qarindosh-urug', do'st-u yor yoki sohada uzoq yillar birgalikda xizmat qilgan kishilar o'zaro tez-tez uchrashib, diydorlashib turishsa, buni ko'rganlar mehr-oqibatli kishilar ekan, deyishi bor gap. Mana bir necha yildirki, Ichki ishlar vazirligi markaziy apparati Shaxsiy tarkib bilan ishlash xizmatida birga xizmat qilgan bir guruh faxriylar tez-tez yig'ilishib, dildan suhbatlashishi yaxshi an'anaga aylangan.

Navbatdagi yig'inda ular o'zlariga bevosita rahbarlik va ustozlik qilgan, vazir o'rinbosari – Shaxsiy tarkib bilan ishlash xizmati rahbari lavozimida xizmat qilgan iste'fodagi general-mayor Ravshan Haydarovni ham taklif etishdi. Ko'p yillik sog'inch yuzlarda, ko'zlarda va so'zlarda aks etib turdi. Samimiy va beg'ubor o'tgan suhbatda ustoz bergan o'gitlar, pand-u nasihatlar yodga olindi.

Bejiz ustoz otangdek ulug', deyishmas ekan. Insonning hayotda va jamiyatda o'z o'rnini topishida, hamkasblar va el orasida hurmat e'tiborga sazovor bo'lishida ustozlarning ahamiyati beqiyos. Shundan bo'lsa kerak, davrada so'z olgan har bir faxriy xizmat burchi va vazifasini sharafla ado etishlarida, xizmat intizomiga qat'iy rioya qilib, berilgan topshiriqlarni mas'uliyatni his etgan holda ijro etishlarida ustozlarining xizmatga munosabati o'rnak va ibrat bo'lganini alohida e'tirof etishdi.

90 yoshni qarshilash arafasida turgan iste'fodagi polkovnik Abdurashid Shodiyev hayotiy va mazmunga boy she'rlarini o'qib, davraga ma'rifiy ruh kiritdi. Qizg'in suhbat davomida iste'fodagi general-mayor Ravshan Haydarov va uning birinchi o'rinbosari lavozimida xizmat qilgan polkovnik Baxtiyor Nosirovlar endigina mustaqillikka erishgan mamlakat ichki ishlar idoralari shaxsiy tarkibi faoliyatiga doir me'yoriy-huquqiy hujjatlarni tayyorlash jarayonlarida ro'y bergan qiyinchiliklar va

ularning yechimi, duch kelingan ayrim vaziyatlar haqida gapirishdi. Iste'fodagi polkovniklar – Amirjon Ibragimov, Bernora Sodiqova va boshqalar esa xizmatda erishgan muvaffaqiyatlarida ustozlari ko'magi va o'gitlari katta ekanini, shular tufayli yuksak «polkovnik» unvonida pensiyaga chiqqanlarini qayd etib, ularga minnatdorchilik bildirdilar.

Dilkash suhbatlar so'ngida marhum general-mayor G'afur Rahimov, polkovnik O'tkir Parmonov, podpolkovniklar Qurbonboy O'tajonov, Baxtiyor Tillaxo'jayev va boshqalar yodga olindi. Bir so'z bilan aytganda navbatdagi dilkash suhbat ham qiziqarli, ham xotiralarga boy bo'ldi.

Respublikaning turli viloyatlaridan kelib, xizmat taqozosi tufayli taqdirlari tutashib ketgan bu insonlarning xuddi tug'ishgan aka-ukalardek, bir-biriga mehribon va oqibatli bo'lib ketishganini kuzatar ekanman, beixtiyor xayolimdan: «Mehr ko'zda, oqibat esa ko'z-ko'zga tez-tez tushib turganda bilinadi», – degan fikrlar o'tdi.

Shuhrat RO'ZIYEV,
iste'fodagi podpolkovnik.

Qahramonlar nomi barhayot

AYRILIQNING SANASI BOR,
SOG'INCHNING MUDDATI YO'Q

Jamila opa qayta tiklangan suratga uzoq tikilib qoldi. Unda Qutlimurod Ro'zmetov navqiron, har doimgidek vazmin va qat'iyatli qiyofada turardi. Oradan o'ttiz to'rt yil o'tgan bo'lsa-da, uning nigohi o'zgarmagan: oilasiga mehr, kasbiga sadoqat va el-yurt oldidagi mas'uliyat shundoqqina sezilib turardi. Bu shunchaki surat emas, bir insonning porloq xotirasi, oila sog'inchi va xalq osoyishtaligi yo'lida yarim qolgan umr hikoyasi edi.

Serjant Qutlimurod Ro'zmetovning hayoti 1992-yilning mart oyida bevaqt yakun topdi. Ammo uning jasorati o'sha sovuq tunda qolib ketmadi. Aksincha, shu kundan boshlab bir oilaning xotirasidan xalq xotirasiga, bir insonning umridan tarix sahifalariga ko'chdi.

U qaytgan maktab

Xizmat burchini bajarish chog'ida qahramonlarcha halok bo'lgan serjant Qutlimurod Ro'zmetov xotirasiga bag'ishlab Xorazm viloyati IIB Ma'naviy-ma'rifiy ishlar va kadrlar bilan ta'minlash xizmati tashabbusi bilan tadbir o'tkazildi. Xotira kechasi uning bolalik yillari kechgan Urganch shahridagi 13-sonli umumta'lim maktabida tashkil etildi. U ham bir zamonlar shu maktab partalarida o'tirib, orzu-havas bilan ilm olgan o'quvchilardan biri edi. Yillar o'tib, Q. Ro'zmetov o'z maktabiga oddiy bitiruvchi emas, Vatan osoyishtaligi yo'lida jon fido qilgan qahramon sifatida ma'nan qaytdi.

Tadbirda so'z olganlar, uning sharaflari xizmat yo'li, kasbiga sadoqati va ko'rsatgan matonatin alohida e'tirof etishdi. Ta'kidlanganidek, Qutlimurod Ro'zmetovning hayoti bugungi yosh xodimlar uchun vatanparvarlikning haqiqiy namunasidir. Zero, Vatanga muhabbat balandparvoz so'zlarda emas, eng og'ir va tahlakali lahzalarda burchga sodiq qolishda namoyon bo'ladi.

Mash'um tun

1992-yil 26-mart sanasi, tungi reydtadбири davom etayotgan paytda serjant Qutlimurod Ro'zmetov hamkasbi bilan birga shubhali avtomobilni ko'zdan kechirishga kirishdi. Mashinada qurollangan jinoyatchi borligi aniqlangach, tekshiruv bir zumda hayot-mamot kurashiga aylandi. Bunday soniyalarda insonning asl qiyofasi namoyon bo'ladi. Q. Ro'zmetov ortga

chekinmadi, qurollangan jinoyatchini zararsizlantirish va fuqarolar xavfsizligini ta'minlash uchun mardlarcha harakat qildi. Jinoyatchi tomonidan uzilgan o'q uning hayotiga nuqta qo'ydi, lekin nomi va jasoratini tarixdan o'chira olmadi. O'sha tunda bir oila suyangan tog'idan ayrildi, ammo qahramon o'z joni evaziga ko'plab insonlarning hayotini saqlab qoldi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmoniga muvofiq, xizmat burchini bajarish chog'ida ko'rsatgan yuksak matonati va fidoyiligi uchun Qutlimurod Ro'zmetov «Jasorat» medali bilan taqdirlandi. Bu mukofot mard insonning jon fidosi oldida xalq va davlat tomonidan ko'rsatilgan cheksiz ehtirom ramzi bo'ldi.

Go'zal xotira

Xotira kechasida Qutlimurod Ro'zmetovning turmush o'rtog'i Jamila opa ham so'zga chiqib, uning namunali oila boshlig'i, mehribon ota, kasbiga o'ta sadoqatli inson bo'lganini hayajon bilan xotirladi. «Yillar insonning sochiga oq, yuziga ajin tushirishi mumkin, lekin qalbdagi sog'inchni pasaytira olmaydi. Chunki ayriliqning sanasi bor, sog'inchning esa muddati yo'q», – dedi.

Jamila opa o'z armonlarini va qalbini to'ldirgan cheksiz faxr tuyg'usini izhor etib, tadbir tashkilotchilariga minnatdorlik bildirdi. Kecha so'ngida qahramonning oilasiga esdalik sovg'asi topshirildi.

«U ham bizdek o'quvchi bo'lgan...»

Tadbirda aytilgan har bir so'z maktab o'quvchilari qalbida chuqur aks-sado berdi. Ular bir paytlar o'zlari kabi shu partalarda o'tirgan insonning keyinchalik el-yurt tinchligi yo'lida chinakam qahramonlik ko'rsatganini katta hayajon va faxr bilan tinglashdi.

– Qahramonlik faqat kitoblarda emas, hayotda ham mavjudligini bugungi tadbirda his qildim. Qutlimurod Ro'zmetov ham bir paytlar biz kabi shu maktabda saboq olgan. Keyinchalik el tinchligi yo'lida o'z jonini fido qilgan. Uning jasorati bizga Vatan oldidagi burchni hech qachon unutmaslik kerakligini anglatdi, – dedi 11-sinf o'quvchisi Mohinur Rahimova.

Bu samimiy e'tiroflar xotira kechasining asl maqsadini yaqqol ko'rsatdi. Qutlimurod Ro'zmetovning jasorati faqat o'tmish xotirasi emas, u bugungi yoshlarni mardlik va vatanparvarlik ruhida tarbiyalovchi hayotiy saboqdir.

Qahramonning uyiga qaytgan surat

Tadbirdan so'ng viloyat IIB rahbariyati serjant Qutlimurod Ro'zmetovning xonadonida tashkil etilgan uy-muzeyiga tashrif buyurdi. Bu yerda vaqt go'yo bir lahzaga to'xtab qolgandek: har bir buyumda xotira, har bir suratda bir umrning izi muhrlangan. Q. Ro'zmetov bu xonadonda faqat tarixiy qahramon emas, balki yaqinlari

qalbida hamon barhayot mehribon insondir.

Tashrif davomida boshqarma rahbariyati marhumning oila a'zolari holidan xabar olib, uning jasorati hech qachon unutilmasligini ta'kidladi. Shu kuni mahorat bilan qayta tiklangan Qutlimurod Ro'zmetovning surati uning turmush o'rtog'iga topshirilib, uy-muzeyidan munosib o'rin oldi. Go'yo qahramon uzoq ayriliqdan so'ng yana o'z xonadoniga qaytgandek bo'ldi.

Suratdagi sokin nigoh umr yo'ldoshi va qadrdonlariga mehr bilan terilib turgandek tuyulardi. Jamila opa uchun bu oddiy surat emas, bir umrlik bitmas sog'inch va cheksiz faxr edi. Chunki inson hayotdan ko'z yumsa ham, ezgu ishlari va yaqinlari qalbidagi xotirasi abadiy yashaydi. Qahramonlar esa bundan ham uzoq yashaydi – ular xalq xotirasiga ko'chadi.

Mard o'g'lonlar nomi barhayot

Ushbu xotira kechasi faqat bir insonni yod etish tadbiri bo'lib qolmadi. U yosh avlod va soha xodimlari uchun mardlik hamda sadoqat maktabiga aylandi. Bugun tinch ko'chalarda yurar ekanmiz, bu osoyishtalik ortida kimlarning mashaqqatli xizmati va jon fidosi turganini hech qachon unutmasligimiz kerak.

Nilufar JABBOROVA,
o'z muxbirimiz.

Xorazm viloyati.

Правовая пропаганда

НОВЫЕ СТАНДАРТЫ ПОМОЩИ

Постановлением Кабинета Министров от 6 октября 2026 года утверждены меры по внедрению системы социальных услуг для лиц, пострадавших от торговли людьми. Документ принят во исполнение Указа Президента «О дополнительных мерах, направленных на кардинальное совершенствование системы выявления и интеграции в общество лиц, пострадавших от торговли людьми» от 3 августа 2026 года.

Комментирует доктор юридических наук, профессор Академии МВД Республики Узбекистан Алимжан МАТЧАНОВ:

– Принятое правительственное постановление – важный этап в совершенствовании национальной системы защиты прав человека. В частности, при Национальном агентстве социальной защиты теперь начинает действовать специализированный Республиканский реабилитационный центр помощи. Механизм обращения максимально упрощен. Пострадавшее лицо может подать заявку через центры «Инсон», профильные учреждения, социального работника по месту жительства или позвонив на короткий номер горячей линии Национального агентства социальной защиты – 1146. При этом строго соблюдается конфиденциальность – передача информации в органы внутренних дел или скорую помощь возможна только при необходимости и с согласия самого заявителя.

Стоит отметить оперативность работы служб. Первичная идентификация и оценка нужд человека проводятся незамедлительно, а социально-

экономическое положение семьи оценивается центром «Инсон» за один рабочий день через информационную систему. Государство берет на себя широкий спектр обязательств: в зависимости от ситуации пострадавшим предоставляется экстренная медицинская, психологическая и юридическая поддержка, содействие в восстановлении документов, а также помощь в обучении и трудоустройстве. Отдельные гарантии предусмотрены даже для тех граждан Узбекистана и иностранных лиц, у которых на руках нет документов, удостоверяющих личность.

Эффективность работы обеспечивается межведомственной координацией. Национальному агентству социальной защиты, Министерству цифровых технологий и МВД поручено до 1 ноября усовершенствовать информационную систему «Единая национальная социальная защита» и при необходимости интегрировать ее с другими государственными информационными системами.

Записал
Радик ТУМΠΑРОВ,
соб. корр.

Караульные войска

НА ПУТИ ВЕРНОСТИ И САМООТВЕРЖЕННОСТИ

Военная служба требует от человека высокой ответственности, решительности, терпения, профессионального мастерства и, самое главное, безграничной преданности Родине. Особое место в обеспечении стабильной повседневной деятельности воинской части, поддержании ее безопасности и внутреннего порядка занимает личный состав батальона обеспечения.

Личный состав батальона обеспечения воинской части № 7534 Караульных войск МВД добросовестно выполняет возложенные на него задачи. Наряду с охраной и обороной воинской части, обеспечением безопасности ее территории и складских помещений, коллектив решает и другие ответственные задачи, в том числе бесперебойное снабжение личного состава материально-техническими средствами и продовольствием.

Военнослужащие батальона активно участвуют в регулярно проводимых в части занятиях по духовно-просветительской и боевой подготовке, добиваясь высоких результатов. Это свидетельствует об уровне дисциплины, профессионального мастерства и чувства ответственности за защиту Родины.

Таким сплоченным коллективом командует подполковник Хусниддин Рихсибоев.

Стремясь стать военным командиром, Хусниддин Рихсибоев

в 2004 году окончил Ташкентское высшее военно-техническое училище МВД, а в 2024 году – магистратуру Университета общественной безопасности. Командир передает молодым военным служащим свои знания и богатый профессиональный опыт, воспитывая достойных учеников.

В частности, майор Аслидин Мавлонов, капитаны Миржалол Оллоберганов и Феруз Холмуродов, сержанты Улугбек Жумаев, Музафар Норов, Рохатали Худойназаров, Абдухамид Аллаёров, а также многие военнослужащие срочной службы с уважением отзываются о нем как о наставнике.

Служба таких военнослужащих, как подполковник Х. Рихсибоев, вносящих вклад в обеспечение мира в стране и спокойствия народа, является примером ответственности, мужества и преданности Родине.

Абу КЕНЖАЕВ,
фотокорреспондент.

Аспект профилактики

КРЕПКАЯ СЕМЬЯ – ЗАЛОГ СПОКОЙСТВИЯ

Формирование здоровой атмосферы в доме, предотвращение бытовых конфликтов и защита прав граждан стали главными ориентирами специального профилактического мероприятия «Турмуш» («Быт»), которое охватило также города и районы Ферганской области. Комплексная акция стартовала 5 октября и продлится до 5 ноября.

Ключевой аспект мероприятия – живой диалог и своевременное вмешательство в сложной жизненной ситуации. Инспекторы ОВД по вопросам женщин лично посещают семьи, находящиеся в зоне риска, подробно изучают микроклимат в доме и помогают разрешать затянувшиеся споры. Особый приоритет сотрудники правоохранительных органов отдают оперативной защите граждан, пострадавших от насилия, а также всестороннему обеспечению безопасности и прав несовершеннолетних.

Профилактическая работа не ограничивается только подворовыми обходами. Инспекторы выходят в трудовые коллективы местных предприятий и организаций, где проводятся встречи с работниками. В ходе таких бесед людям не только объясняют механизмы урегулирования семейных разногласий, но и повышают их общую правовую грамотность.

Благодаря такому комплексному подходу удается не просто фиксировать проблемы, а устранять их первопричины, укрепляя безопасность и благополучие жителей региона.

Соб. корр.
Ферганская область.

► **Cyber protection****2026 – THE YEAR OF COMBATING CYBERCRIME**

With the rapid development of modern information technologies, ensuring cybersecurity and protecting citizens' personal and financial information have become increasingly important priorities.

A meeting was held at the Ministry of Internal Affairs, chaired by Minister Lieutenant General Aziz Tashpulatov, to discuss measures to combat cybercrime. Particular attention was paid to implementing the tasks assigned by the President of the Republic of Uzbekistan during his visit to Andijan region, as well as the requirements set out in relevant decrees and resolutions concerning cybersecurity.

Over a nine-month period, cooperation with the Central bank helped prevent the illegal outflow of 77 billion 344 million sums. A total of 43,001 bank cards linked to criminal activities were blocked, and 17,483 cybercrimes were solved. More than 209 billion 934 million sums in financial losses suffered by

citizens was recovered and returned to its rightful owners.

In addition, 38,000 malicious programmes and phishing links were disabled, protecting 668,000 citizens. A total of 335 individuals were held administratively liable and 1,011 criminally liable for distributing prohibited materials. Furthermore, 532,075 public awareness and crime prevention activities were conducted.

The meeting also highlighted existing shortcomings and assigned specific tasks to responsible officials to improve the early detection of cybercrime, make more effective use of digital analysis tools, and strengthen preventive measures.

► **Developing communities****SECURITY AND TOURISM GO HAND IN HAND**

Particular attention is being paid to improving living standards, developing infrastructure, and enhancing tourism potential in Takhtakupir district of the Republic of Karakalpakstan. In 2022–2023, residential areas underwent significant improvements under the “Obod qishloq” (“Prosperous village”) and “Obod mahalla” (“Prosperous mahalla”) programmes.

Today, the district is home to 38,900 residents living in 7,500 households. Among its most notable attractions are lake Qorateran and the Burchitov area, which attract tourists. Under a presidential resolution, plans were developed to promote tourism across 70 hectares surrounding the lake. As a result, the “Takh tepa” ethnic village and the traditional “Qorateran” ethnotourism complex were established. The complex features

a beach, swimming pool, amphitheatre, hotel, and recreational facilities. An international ethnocultural festival is held here every year.

A modern youth centre featuring a “Book Cafe,” a “Zakovat” intellectual club, and educational classes have also opened in the district centre.

To strengthen public safety, the Takhtakupir district Department of Internal Affairs has installed nearly 140 surveillance cameras and integrated them into the district department's system and that of the Ministry of Internal Affairs of the Republic of Karakalpakstan. Measures to prevent offences among women have also been strengthened.

These initiatives help maintain public order, create a welcoming environment for tourists, and further enhance the district's tourism potential.

► **The nation's borders****THE GREAT RESPONSIBILITY OF A REMOTE COMMUNITY**

Located in the northernmost part of our country, the “Karakalpakstan” settlement lies 320 kilometres from the centre of Kunghirod district and 460 kilometres from Nukus. Bordering Kazakhstan and Turkmenistan, the settlement is home to the “Dauit ata” border checkpoint, which further enhances its strategic importance.

Established in 1969, the settlement covers 128.7 hectares and is home to more than 3,100 people from various ethnic backgrounds, living together in harmony across 762 households.

– In 2018, our settlement was included in the national “Obod qishloq” (Prosperous village) programme, which significantly improved local infrastructure. Two preschool institutions, two schools, a family polyclinic, a cultural centre, and the “Berdaq bobo” mosque were renovated and equipped with modern facilities. This year, a maternity

hospital was also opened, providing a major benefit to local residents, – says Qutli Qoshimbetova, chairperson of the Settlement Citizens' Assembly.

Maintaining public order and ensuring citizens' safety in such a remote border area require particular responsibility. Officers of the №3 Internal Affairs Division of the Kunghirod district DIA are actively carrying out these duties.

– This year, nearly 150 administrative reports were drawn up, and not a single crime was allowed to occur. Our area has remained in the ‘green’ category for almost three years, – says Major Artur Daujanov, Head of the division.

Ten surveillance cameras installed in the area, along with preventive activities conducted in cooperation with the National Guard and border troops, are helping strengthen public safety and maintain peace and stability along the nation's borders.

► **Legal awareness****AN OPEN DIALOGUE PLATFORM**

The Administrative practice centre of the Road safety department of the Public security service of the Navoi regional DIA specialises in providing prompt assistance to citizens on matters related to traffic regulations.

The Centre receives citizens' appeals in accordance with established procedures and provides legal explanations. Particular attention is paid to enquiries concerning administrative reports, fines, preferential fine payment periods, penalty points, and traffic violations detected by specialised automated photo and video recording systems.

Digital solutions are also being used effectively to make services more accessible to the public and reduce unnecessary inconvenience. In addition, through the Call Centre, citizens can obtain answers to

their questions about violations recorded by traffic police inspectors, offences captured by specialised automated photo and video devices, fines, preferential payment periods, and penalty points.

– Ensuring road safety today goes beyond simply detecting traffic violations. Improving citizens' road behaviour and enhancing the quality of public services are equally important. We explain each case to citizens based on its specific circumstances and, where necessary, clarify the relevant procedures and legal grounds, – says Captain Sardor Erdonov, head of the Administrative practice centre.

Thus, the centre not only addresses administrative matters but also serves as a platform where citizens can receive reliable information and improve their legal awareness.

Translated by Munavvar RASHIDOVA, docent.

ESHİK QOQQAN KIM?

Har bir murg'ak qalbning o'z eshigi bor. U eshikni kimdir yaxshi niyat, ezgu maqsad, ilm va mehr bilan qoqadi. Yana kimdir yolg'on va'da, zararli odat, aldov yoki noto'g'ri ta'sir bilan yaqinlashishi mumkin. Masala ana shu eshik qoqilganda, uning ortida kim turganini o'z vaqtida anglashda. Zero, murg'ak qalbning eshigini kim yoki nima qoqayotganiga hushyor bo'lish — bugungi tarbiyaning eng muhim vazifalaridan biridir.

IJROGA QARATILGAN QADAMLAR

Prezidentning 2025-yil 3-noyabr-dagi «Aholi salomatligi va millat genofondini giyohvandlik va nar-kojinoyatlardan samarali himoya qilish bo'yicha kompleks chora-tadbirlar to'g'risida»gi farmonida aynan yoshlarni giyohvandlik va psixotrop moddalardan har tomonlama asrash muhim vazifalardan biri sifatida belgilangan. Viloyat IIB ma'lumotlariga ko'ra, joriy yilda mazkur farmon ijrosi doirasida narkojinoyat sodir etgan 15 nafar ilgari sudlangan shaxsning muammosi hal etilgan, 242 nafariga, jumladan, 93 nafar probatsiya hisobida turgan shaxs-ga murabbiy birlashtirilgan.

Farmon ijrosini ta'minlashga mas'ul idoralar va jamoatchilik vakillaridan 2 ming 115 nafar shaxs jalb etilgan. Ularning 809 nafari ichki ishlar organlari xodimlari, shundan 345 nafari profilaktika inspektorlari, 48 nafari Milliy gvardiya, 103 nafari boshqa huquq-tartibot organlari va 1 ming 172 nafari jamoatchilik vakillaridir.

XAVFNING YO'LI O'ZGARDI

Bugun narkotik moddalarni tarqatish usullari ham o'zgarib bormoqda. Xususan, internet bu jarayonning yangi maydoniga aylanmoqda. Turli yopiq guruhlar, soxta akkauntlar va aldovga asoslangan xabarlar orqali yoshlarni qiziqtirish yoki noqonuniy harakatlarga jalb qilishga urinishlar raqamli muhitdagi xavfsizlikka jiddiy e'tibor berishni talab qiladi.

Masalan, ijtimoiy tarmoqda «oson pul topish», «uydan turib

daromad qilish» yoki «tezkor ish bor» mazmunidagi taklifga duch kelgan o'smir uni tekshirmasdan qabul qilsa, noqonuniy harakatlarga aralashib qolish xavfi paydo bo'lishi mumkin.

Giyohvandlikka qarshi profilaktikada axborot muhitining ta'siri ham hisobga olinishi kerak. Zararli odatni oddiy yoki «zamonaviy hayot tarzi» sifatida ko'rsatuvchi materiallar yoshlar ongiga asta-sekin ta'sir qilishi mumkin. Shu bois targ'ibot faqat umumiy ogohlantirish bilan cheklanmasdan, uning inson salomatligi, oilasi, ta'limi, kasbi va kelajagiga ta'sirini aniq misollar orqali ochib berishi zarur. Yosh avlod xavfning oqibatini qanchalik aniq tasavvur qilsa, zararli taklifni shunchalik ongli ravishda rad etadi.

PROFILAKTIKA — FAQAT TADBIR EMAS

Viloyatda narkojinoyatlarning oldini olishga qaratilgan 1 ming 816 ta o'quv seminari tashkil etilgan. Shundan 789 tasi ta'lim muassasalarida, 351 tasi «Mahalla yetiligi», 261 tasi profilaktika inspektorlari,

63 tasi inspektor-psixologlar ishtirokida, 198 tasi korxona va tashkilotlarda, 256 tasi boshqa obyektlarda o'tkazilgan. Bu raqamlar profilaktikaning ta'lim muassasasidan tortib ish joylarigacha qamrab olinganini ko'rsatadi. Ammo tadbirning haqiqiy qiymati uning soni bilan emas, yoshlar ongida qoldirgan ta'siri bilan belgilanadi.

Eng muhimi, o'smir o'zini nazorat obyekti sifatida emas, muammoni hal etish jarayonining ishtirokchisi sifatida his qilsa, mu-loqotning ta'siri ortadi. Ayniqsa, psixolog, profilaktika inspektori,

pedagog va ota-ona o'rtasidagi axborot almashinuvi muammoni erta aniqlash imkonini beradi.

Ta'lim muassasalarida 1 ming 321 nafar o'quvchidan iborat 215 ta «Xavfsizlik otryadi» tashkil etilgan. Ularning vazifasi tengdoshlarini shubha ostiga olish emas, xavfli holatlarni barvaqt sezish, sog'lom muhitni qo'llab-quvvatlash va zarur paytda mas'ullarga xabar berish madaniyatini shakllantirishdan iborat bo'lishi kerak. Shu bilan birga, biror o'quvchini omma oldida «muammoli» deb belgilashdan ehtiyot bo'lish zarur. Chunki noto'g'ri munosabat uni jamoadan uzoqlashtirishi mumkin, ishonch va maxfiylik esa, aksincha, muammoni ochiqlashga yo'l ochadi.

O'quvchilarning zararli odatlari yuzasidan 862 nafar ota-ona bilan suhbat o'tkazilgani oila mas'uliyatini ham kun tartibiga

e'tibor qaratamiz, — deydi viloyat IIB JXX HPB Voyaga yetmaganlar va yoshlar bilan ishlashni tashkil etish bo'limi MTB inspektori, mayor Azizbek Oxunov.

YOSHLAR BILAN YOSHLAR TILIDA

Oliy ta'lim muassasalarida «Giyohvandlikka yo'q deymiz!» mavzusida 65 ta tadbir o'tkazilgan, 238 nafar talabadan iborat 32 ta «Qalqon» guruhi hamda 17 ta «Yosh targ'ibotchilar» guruhi tashkil etilgan.

Bunday tashabbuslarning ahamiyati shundaki, yoshlar o'z tengdoshiga sodda muloqot, hayotiy misol yoki ijtimoiy tarmoqdagi qisqa material orqali ta'sirchan-roq murojaat qila oladi. Shu bois profilaktika mazmunini yoshlarning axborot qabul qilish uslubiga moslashtirish zarur. Targ'ibotning o'zi ham yoshlar faol foydalanadigan raqamli maydonlarga chiqsa, uning qamrovi va ta'siri kengayishi mumkin.

Yana bir muhim chora — 385 ta maxsus anonim ma'lumot qutisi o'rnatilgan bo'lib, ularning 164 tasi oliy ta'lim muassasalariga joylashtirilgan. Ba'zi yoshlar muammo haqida ochiq aytishdan qo'rqishi yoki tengdoshlarining munosabatidan xavotirlanishi mumkin, shuning uchun anonim murojaat imkoniyati muhim axborot kanali vazifasini bajaradi.

Zero, murg'ak qalbning eshigi har kuni kimgadir ochiladi. Uni ilm va ezgulik qoqadimi, mehr va ishonch qoqadimi yoki aldov, zararli odat va jinoiy muhitmi — bu savolning javobi kattalarning bugungi e'tibori va mas'uliyatiga ham bog'liq. Yosh avlod qalbining eshigini kim yoki nima qoqayotganiga hushyor bo'lish, uning ortidagi xavfni o'z vaqtida anglash va to'g'ri yo'lni ko'rsatish kelajak oldidagi eng katta mas'uliyatlari-mizdan biridir.

Jahongir TO'XTASINOV,
o'z muxbirimiz.

Namangan viloyati.

Bizning suhbat

KULDIRISH OSON,
O'YLANTIRISH
QIYIN

Samimiy hazili va esda qolarli obrazlari bilan tomoshabin mehrini qozongan Boltaboy Toshmatov san'atda qariyb qirq yillik yo'lni bosib o'tdi. «Do'stlik» ordeni hamda «Madaniyat va san'at fidokori» ko'krak nishoni sohibi bilan suhbatimizda qiziqchilik san'ati, ustozlar, unutilmas obrazlar va bugungi ijod haqida so'z yuritdik.

– Boltaboy aka, so'nggi paytlarda shou-biznes vakillari orasida qo'shiqning egasi, mualliflik huquqi haqida bahslar ko'paydi. Latifalarning-chi, ularning ham egasi bo'ladimi?

– Latifaning tabiati qo'shiq yoki she'rdan biroz boshqacha. Chunki latifa xalq orasida yillar, hatto asrlar davomida yashab, turli odamlar tilida o'zgarib, sayqallanib kelishi mumkin. Bir voqea turli joyda turlicha aytiladi, vaqt o'tishi bilan unga yangi tafsilotlar qo'shiladi. Shuning uchun har bir latifaga «bu faqat meniki» deb egalik qilish qiyin.

Menda «Антология мирового анекдота» degan katta kitob bor. Unda juda qadimdan aytilib kelinayotgan latifalar jamlangan, ayrimlarining manbasi, kim tomonidan va qachon aytilgani ham ko'rsatilgan. Shu kitobni o'qib, ba'zida bugun «yangi» deb o'ylayotgan hazillarimizning ildizi ancha uzoqqa borib taqalishini ko'rasiz.

Latifaning kimga tegishli ekanini aniqlash har doim ham oson emas, lekin ijodkorning o'z odobi bor. Masalan, men birovdan eshitgan latifani sahnada aytсам, uni kimdan eshitganimni aytilib o'tishga harakat qilaman. Bu, avvalo, o'zingizdan oldin mehnat qilgan insonga hurmat.

Yana bir muhim jihati bor: qiziqchi tayyor latifani qanday yetkazishi bilan ham o'zini ko'rsatadi. Ohang, pauza, mimika, vaziyatni his qilish, so'z tanlash – bularning hammasi ijrochining mahorati. Bir xil matnni ikki qiziqchi aytsa, tomoshabin ikki xil taassurot oladi. Shuning uchun «mualliflik madaniyati» deganda, faqat «bu gap meniki» deb da'vo qilishni emas, o'zgan olgan narsaning manbasini tan olishni, uni o'z mehnatingiz bilan boyitsangiz, shu hissangizni halol ajratishni tushunaman. Birovning ijodini o'ziniki qilib ko'rsatish – san'at-korga yarashmaydi.

– Hozirgi yosh qiziqchilarning konsert dasturlarini tomosha qilasizmi? Ularga tavsiyalar berganmisiz?

– Ko'p tavsiyalar berganman, o'zlari ham fikrimni so'rashgan. Lekin konsert dasturlariga borib

tomosha qilmaganman. Ustozlarimiz Ergash aka, Abduxoliq aka va boshqalar doim: «Qo'pol va noqulay mavzularni sahnaga olib chiqib, qiziqchi bo'lmay qo'ya qol. Chunki o'sha tomoshada onang, otang, xotining, singling yoki farzanding o'tirishi mumkin. Keyin ularning yuziga qanday qarayсан?» – deb tayinlashardi. Men qiziqchilikni juda nozik kasb deb bilaman. Qiziqchi

shu inson sababchi bo'lgan ekan...

tig' ustida yuradi. Shuning uchun har bir gapini o'ylab aytishi kerak. Millat ustidan yoki insonning kamchiligidan kulmaslik zarur. Buzuq gaplar bilan tanilishni mutlaqo oqlamayman.

– Ayol qiziqchilarga munosabatingiz qanday? Bugun ular ham ko'payib bormoqda...

– Ayol qiziqchilar ko'payib borayotgani, avvalo, quvonarli holat. Chunki sahnada ayolning ham o'z qarashi, o'z dunyosi va o'ziga xos yumor tuyg'usi bo'lishi kerak. U ham qiziqchilik qilishi, turli obraz va rollarni ijro etishi, jamiyatdagi muammolarni kulgi orqali ko'tarib chiqishi mumkin. Lekin, afsuski, ayrim ayol qiziqchilar o'zlarini o'zlari noqulay holatga qo'yib qo'yayotganini ham ko'raman.

O'zbek mentalitetida bu janrning o'ziga xos nozik chegaralari bor. Ayniqsa, oilaviy munosabatlar, er-xotin o'rtasidagi gaplar, shaxsiy hayot, tashqi ko'rinish yoki ayollik bilan bog'liq mavzularda juda ehtiyotkor bo'lish kerak.

Kuldirish uchun har qanday gapni aytish yoki har qanday obrazga kirish shart emas. Qiziq-

chining madaniyati ham, saviyasi ham aynan nimani aytmaslikni bila olishi bilan namoyon bo'ladi.

– Yuqorida Ergash Karimovni esladigiz. Bilishimcha, san'at institutiga kira olmaganingizdan keyin Toshkent davlat universitetining tarix fakultetida tahsil olgan ekansiz. Sizni televideniye ga kirib kelishinigizga aynan

yillar davomida yodingda qoladi. Ular bilan ijro etgan ikki rolim «Oltin fond»dan joy olgani men uchun katta baxt. Bu faqat ijodiy yutuq emas, balki ustozlarimga bo'lgan qarzimning bir belgisidek tuyuladi.

– «Obid A» teatrida ham ancha yillar ishlagansiz. Obid Asomov vafotidan keyin nega bu «g'ildirak» aylanmayapti? Axir, yaxshi ijodkorlar jam bo'lgan, yaxshi loyiha edi-ku?

– Meni teatr ga taklif qilgan Obidning o'zi bo'lgan. Bir kuni: «Boltaboy aka, bitta qozoq obrazi bor, shuni qoyilmaqom qilib o'ynab bering», dedi. O'ynadim. Keyin yana bir rol berdi. Shundan so'ng: «Bo'ldi, siz teatr a'zosisiz», – dedi. Shu tariqa 20 yildan ziyod birga ishladik, yelkama-yelka turib ijod qildik, el-yurtga tanildik. «Obid A» oddiy teatr emasdi. Bu yerda har bir ijodkorning o'z xarakteri, o'z uslubi, o'z tomoshabinini bor edi. Obid esa hammani bir joyga jamlay oladigan, har bir aktyorning imkoniyatini ko'ra biladigan inson edi. Kingadir rol bersa, uning nimasi bilan ajralib turishini o'ylardi. Shuning uchun teatrdagi har bir obraz bir-birini takrorlamasdi. Uning vafotidan keyin, albatta, bu jamoaning avvalgi ko'rinishda davom etmayotgani tabiiy. U na faqat rahbar, balki g'oya beruvchi, jamoani birlashtiruvchi asosiy kuch edi. Endi uni aynan o'sha darajada tiklash qiyin.

– Hayotingizda ichki ishlar organi xodimi bilan bog'liq voqealar bo'lganmi?

– Bir kuni shoshilib, svetoforning qizil chirog'ida o'tib ketdim. Darhol YPX xodimi meni to'xtatib, chetga chiqishimni buyurdi. Haydovchilik guvohnomamni so'radi. Qarasa, endigina olganman, tajribasiz haydovchiman. «Shu yerda turgin», – dedi-da, meni qizil chiroqda o'tib ketgan joyimda tik turg'izib qo'ydi. Shu tariqa, 20 daqiqacha

turdim. Keyin xodim yonimga kelib: «Birortasi qizil chiroqda o'tib ketganini ko'rdingmi?» – deb so'radi. «Yo'q, ko'rmadim», – dedim. Shunda u menga qarab: «Mana, hujjating. Hali yosh ekansan, hujjat olganingga ham uch kun bo'libdi, ukam. Bunday qilamiz: agar yana bir marta qizil chiroqda o'tsang, hujjatingni yirtib tashlayman»,

– dedi. So'ng haydovchilik guvohnomamni qo'limga tutqazib, boshqa bunday qoidabuzarlikka yo'l qo'ymasligimni, shoshmasdan, hushyorlik bilan mashina haydashimni uqtirdi. Bu voqea menga umrbod dars bo'lib qoldi. O'sha xodim xohlasa, bayonnomamni yoki talonimni teshishi mumkin edi. Ammo unday qilmadi. Chunki haydovchilik guvohnomamni yaqindagina olganimni ko'rib, holatni tushundi, menga imkoniyat berdi va o'zinga xulosa chiqarishim uchun dars berdi. Uning shu yaxshiligi menga umrbod saboq bo'ldi.

– Ota-onangiz bilan bog'liq eng yorqin xotiralarni eslay olasizmi?

– Otam rahmatli onamni juda hurmat qilardi. Yonida eng oxirgi puli bo'lsa ham, onamni taksida olib yurardi. Tramvay, trolleybus yoki avtobusda olib yurmasdi. Otam: «O'g'il-qizlarim bor bo'lsa, mana shu onang tufayli. Shuning uchun uni hurmat qilaman», – deb aytardi. Bu gap menga juda katta ta'sir qilgan. Oilada ayolga, onaga bo'lgan hurmatni otamdan o'rgan-dim. Menimcha, farzand uchun ota-onasining bir-biriga bo'lgan munosabatidan katta tarbiya yo'q.

Bolaligimda yana bir voqea bo'lgan. Bir kuni ko'chada kimdir o'z otasini urayotganini ko'rib qoldim. Kichkina bolaman. Uyga chopib kirib: «Ada, anavi yerda bittasi otasini urdi», – desam, otam: «Unga yaqinlashma, u oqpadar bo'pti», – dedilar. O'sha paytda «oqpadar» degan so'zning ma'nosini tushunmaganman. Yillar o'tib, uning ma'nosini angladim. Keyin ko'p o'ylardim: «Nega bunday odamlarni yer ko'tarib yuribdi? Nega ular jazosini olmaydi?» – deb. Xoh ishonib, xoh ishonmang, bir kuni eshitdim – o'sha odam juda ayancli o'lim topibdi. Shunda otamning «oqpadar» degan bir og'iz so'zining ma'nosini yanada chuqurroq angladim. Go'yo qilgan ishining jazosi shu dunyoning o'zida berilgandek tuyuldi.

– Bugungi kunda nimalar bilan bandsiz?

– Hozirda O'zbekiston davlat Satira teatrida ijod qilyapman. Yaqinda yangi spektakl bilan mavsumni ochdik. Sahnada yana hamkasblar bilan birga ishlash, yangi obrazlar yaratish katta zavq beradi. Shuncha yil san'atda ishlab, bir narsani tushundim: san'atkor sahnadan uzoqlashsa, o'zini ham yo'qotib qo'yadi. Yosh o'tishi mumkin, lekin ijodga bo'lgan mehr qarimasligi kerak. Hali kuchim bor ekan, tomoshabin oldiga chiqib, kuldirish, o'ylantirish va odamlarga yaxshi kayfiyat ulashishni istayman.

– Mazmunli suhbatigiz uchun rahmat.

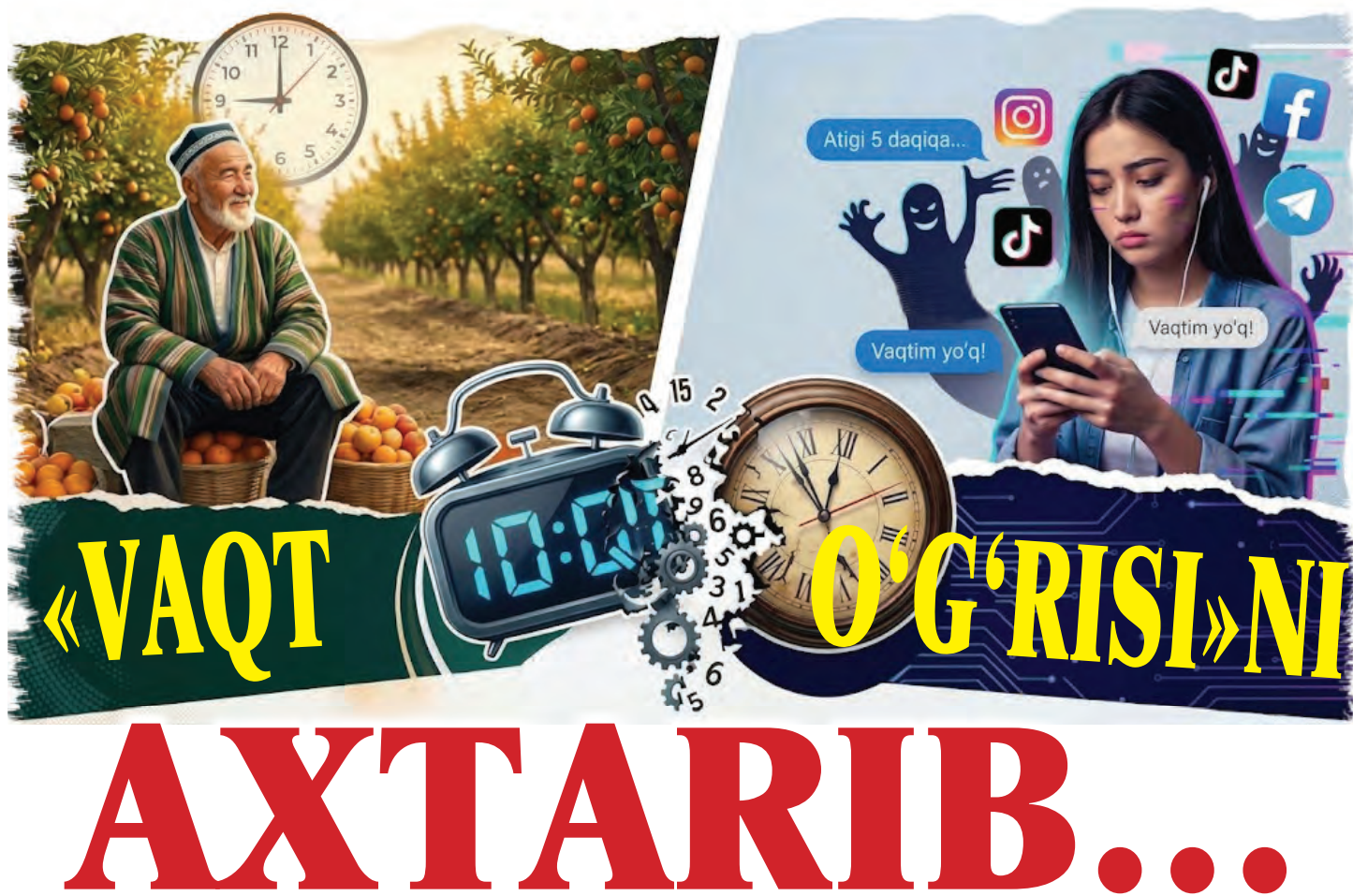
Adolat FAYZIYEVA suhbatlashdi.

Bugunning gapi

– Qizim, kechlikka sho'rva sobqo'ydingmi? Bir sidira uylarni yig'ishtirib, changlarni artib chiqsang yaxshi bo'lardi-da...

Hamkasbim Nodira opa ishga kelgach, qiziga tayinlagan yumushlarni telefon orqali shu taxlit surishtirayotgani qulog'imga chalinib qoldi. Qizidan norozilik ohangida javob eshitdi, shekilli, asabiylashgancha o'ziga o'zi: «Bu qiz vaqtini allanimalarga sarflaydi, kuni qanday o'tganini ham bilmaydi. U bilan vaqt «o'g'risi» yonma-yon yuradi chog'i, bilmadim... Doim «vaqtim yo'q», «vaqtim yetmaydi», deydi. Topvolgan gapi shu...», – deya g'udrandi.

Aslida bugungi kunning ochiq va achchiq haqiqati, yoshlar topib olgan bahona mana shu – «vaqtim yetmadi» yoki «umuman vaqtim yo'q» degan iboralardir. Negadir aynan shu mavzu ochilsa, bolalik kezlrimda bobom hayotidan so'zlab bergan voqealari xotiramda jonlanaveradi. Bir safar ular otasi bilan bog'dagi mevalarni qanday sotganini eslab: «Biz rayon markazidagi bozorga tong saharda meva-cheva orilgan yuk aravani eshakda to'rt soatda yetkazib borardik», – degan edi.

O'ylab qarasam, to'xtamay aylanayotgan vaqt mashinasi bilan zamona zayliga mos yangiliklar hayotimizga kirib keldi. Bobom aytgan o'sha masofani bugun avtomashinada atigi sakkiz-o'n daqiqada bosib o'tish mumkin. Demak, ikki-uch avlod oralig'ida hayotimiz ancha-muncha yengillik tomon o'zgardi. Ayniqsa, axborot texnologiyalari asrida hayot oqimi benihoya tezlashdi, ko'plab yumushlarimiz yengillashib, vaqtimiz tejaldi. Xo'sh, nega unda hamon vaqt yetishmasligidan, uning tez o'tayotganidan noliy-veramiz? Biz o'sha yutib olingan qimmatli daqiqalarni qay tarzda

sarflayapmiz? Har holda, ixtiyorimizdagi vaqt boshqalar emas, o'zimiz taqsimlashimiz aniq-ku! Qolaversa, har bir insonga aql-idrok, farosat berilgan. Yoki chindan ham yonimizda ko'rinmas «vaqt o'g'risi» bormi? Xullas, bu borada o'ylantiradigan savollar juda ko'p...

Shu o'rinda Ikkinchi jahon urushi yillarining og'ir sinovlarini boshdan kechirgan bir onaxonning so'zlari yodimga tushadi. U kishi yoshlarning «Vaqt yugurik bo'lib ketdi-ya, qancha harakat qilsang ham, tez o'tib ketganini bilmay qolasan», degan shikoyatlariga javoban shunday degan edi: «Bugungi to'kin-sochinlikka ming shukur! Nimani xohlasangiz, istaganingiz muhayyo. Shunday bekamlikda ham vaqt o'tgani sezilmaydi. Biz ko'rgan og'ir zamonlar qursin, qornimiz to'yib ovqatlana olmasdik. Og'ir mehnat, och-nahorlikdan sillamiz qurib, kun o'tishi naqadar uzoq va mashaqqatli tuyulardi...»

Endi qo'limizdagi haqiqiy «vaqt o'g'risi» – telefon haqida gapirmasak bo'lmas. Deyarli har kuni «atigi besh daqiqagina kirib chiqaman», deya shu kichik qutichaga termilib, shunchalik qadar berilib ketamizki, miyamizda real vaqt hisoblash jarayoni to'xtab qoladi. Oradan qirq-ellik daqiqa, hatto soatlar o'tib ketganini sezmaymiz. Tashvishlisi, ilm olishi, jamiyatga nafi tegishi kerak bo'lgan yoshlar bugun Instagram, TikTok, Facebook va Telegram kabi ijtimoiy tarmoqlarning doimiy ishtirokchisiga aylanib ulgurdi. Bu aslida millat kelajagi uchun xavotirli signal emasmikin? Ba'zan devorda chiq-chiqlab turgan soat millariga boqib, vaqtning qanday shiddat bilan o'tib borayotganini qalban his etamiz. Achchiq haqiqat shundaki, ildamlab borayotgan soat bunda mutlaqo aybdor emas. U xuddi tarozi misqollarni o'lchaganidek, har bir daqiqaga aniqlik kiritib turibdi, xolos. Vaqtning qadrlamayotgan – o'zimiz.

Har bir ne'matning isrofi bo'lgani kabi, vaqtning ham isrofi bor. Shunchaki maqsadsiz ravishda «vayn tomosha qilaman» yoki «kimningdir dabdabali hayotini

kuzataman» deb soatlarni boy berish chinakam vaqt isrofi emasmi? Bilib qo'ying, bu shunchaki vaqt zoye ketkazish emas, balki inson fiziologiyasi va ruhiyatini ichidan yemiruvchi xavfli jarayondir. Oddiy misol: kundalik turmushda ish, o'qish, ro'zg'or yumushlari bilan band bo'lamiz, biroq telefon bir chekkada jim yotgan bo'lsa-da, «yana qanday xabar keldi ekan?» degan xavotirli o'y ongimizni tark etmaydi. Bu – inson o'z qo'llari bilan yaratgan qurilmaga ong-u tafakkuri, hatto butun turmush tarzini boy berib, uning qaramiga aylanib borayotganining yaqqol isbotidir.

Bugun ayrim yoshlar vaqt qadrini va tartibini butunlay yo'qotib qo'ygan-dek ko'rinadi. Nega dey-sizmi? Chunki ular uchun «kech qolish» degan tushuncha hech qanday ahamiyat kasb etmaydi-da. Aniqrog'i, kech qolganidan uyalmaydi, xijolat ham chekmaydi. Jamoat transportida yoki ko'cha-ko'yda «Voy, bugun kech qoldim», degan so'zni pushaymonlik bilan emas, xotirjam, beparvo ohangda aytayotgan yoshlarni ko'rib, bunga yana bir bor amin bo'lasiz. Avvallari esa odamlar uchun kech qolish uyat va mas'uliyatsizlik hisoblanardi.

Yaqinda bir tanishim «Men instagramda yo'qman», dedi. Gap orasida buning sababini umrini va vaqtini behuda sovurib yubor-maslik bilan izohladi. Eng qizig'i, bu inson zamonaviy fikrlaydigan davlat xizmatchisi, oilaviy hayoti ham ko'ngildagidek, jamiyatda o'z o'rniga ega shaxs. U o'z qarashlari, fikri bilan bir haqiqatni, ya'ni «vaqt o'g'risi»ni jilovlash ham, vaqtning qadriga yetish ham o'zimizning qo'limizda ekanligini aytdi.

Umrimiz ortga qaytarib bo'lmaydigan lahzalardan iborat. Tabiiyki, vaqtning qadrlash esa hayotni, o'z kelajagimizni hurmat qilishdan boshlanadi. Shunday ekan, soat millarining shiddati qadar qalbmizdagi, fitratimizdagi toza o'ylarga quloq tutsak, «vaqt o'g'risi»ni tizginlay olamiz.

Gulnoza TURG'UNBOYEVA,
o'z muxbirimiz.

Jinoyatga jazo muqarrar

XOTININING QOTILI

Oila — muqaddas. Unda sabr va andisha o'rnini jilovlanmagan g'azab va ichkilikbozlik egallasa, fojia uzoq kuttirmaydi. Oila ustunini o'z qo'li bilan qulatgan insonning qismati esa ko'pincha panjara ortidagi zulmatli hayot bilan yakun topadi.

Kuz kunlarining biri edi. Quyosh hali yer yuzini ilitishga ulgurmagan, xonadonlarda odatdagidek kundalik hayot tashvishlari boshlanayotgan palla. Iroda Adhamova (ism-shariflar o'zgartirildi) kichik o'g'li Zikrilloni maktabga kuzatayotgandi. Uyda katta o'g'li Oyatillo va qizchasi Mubinxon hali shirin uyquda edi.

Shu payt oila boshlig'i uyg'ondi. Ichkilikka ruju qo'ygan er tashqariga chiqib kelgach, yana xonaga kirib yotdi. Ortidan kirgan ayol esa yillar davomida yig'ilib kelgan dardini yashira olmadi.

— Ichib kelishingizdan to'ydim! Agar xohlasangiz, uyni o'zingiz tashlab keting, bo'lmasa men ketaman. Siz bilan boshqa yashamayman, — dedi u qat'iy ohangda.

Er har galgidek ichkilikni tashlash haqida va'dalar bera boshladi. Ammo bu safar ayol ishonmadi. U farzandlarini chaqirib, narsalarini yig'ishtirishni buyurdi. Ayol haqiqatan ham, bu uyni tark etishga qaror qilgandi.

Bu holatni anglagan er hovlidagi so'riga chiqib o'tirdi. Ayol esa o'z qarorini yana takrorladi. Ana shu daqiqalarda erning qalbini g'azab egaladi. U oshxonadan xo'jalik pichog'ini

olib chiqib, so'riga yashirdi. So'nggi bor: «Qo'y, bolalarimiz bor, uyingga ketsang, to'g'ri kelmaydi», — dedi soxta kuyunchaklik bilan. Lekin ayol o'z fikridan qaytmadi. Shunda g'azabga berilgan er yashirib qo'ygan pichoqni qo'lga oldi va rafiqasiga vahshiylarcha tashlandi. Pichoqni ayolning chap biqiniga bir marotaba sanchib, sug'urib oldi...

Shovqinni eshitgan qo'shnilar hovliga yugurib kirishdi va vahshiy erni ajratib olib, janjalni to'xtatishga harakat qilishdi. Jabrlanuvchiga tez tibbiy yordam ko'rsatildi.

Bu voqea oddiy oilaviy kelishmovchilik emas, balki ichkilikbozlik, insonning o'z g'azabini jilovlay olmasligi qanday oqibatlariga olib kelishining ayanchli namunasidir. Tergov jarayonida ayblanuvchi: «faqat ketaman degani uchun jahlim chiqdi», — deya ko'rsatma bergan. Eng achinarlisi, bu fojia bolalar ko'z o'ngida sodir bo'ldi. Ularning ruhiyatiga yetkazilgan ma'naviy jarohatni hech qanday o'lchov bilan baholab bo'lmaydi.

Og'ir tan jarohatlari bilan shifoxonaga yotqizilgan ayol hayoti uchun shifokorlar 23 kun davomida kurash olib borishdi. Ammo ko'rsatilgan

tibbiy muolajalarga qaramay, uni saqlab qolishning iloji bo'lmadi.

Mazkur jinoyat ishi sud tomonidan har tomonlama ko'rib chiqildi. Sud hukmiga ko'ra, rafiqasining o'limiga sababchi bo'lgan er 18 yil muddatga ozodlikdan mahrum etildi.

Xalqimizda: «Jahl kelganda aql ketadi», — degan naql bor. Bir lahzalik g'azab va ichkilik balosi bir insonni hayotdan olib ketdi, ikkinchisini esa uzoq

yillarga panjara ortiga mahkum qildi. Eng og'iri, uch nafar farzand ham ona, ham ota mehridan mahrum bo'ldi.

Bu voqea har bir oila uchun ogohlik qo'ng'irog'i bo'lishi kerak. Zero, oiladagi hurmat, sabr va bag'rikenglik yo'qolgan joyda baxt ham, osoyishtalik ham uzoq turmaydi.

Saminjon HUSANZODA,
o'z muxbirimiz.

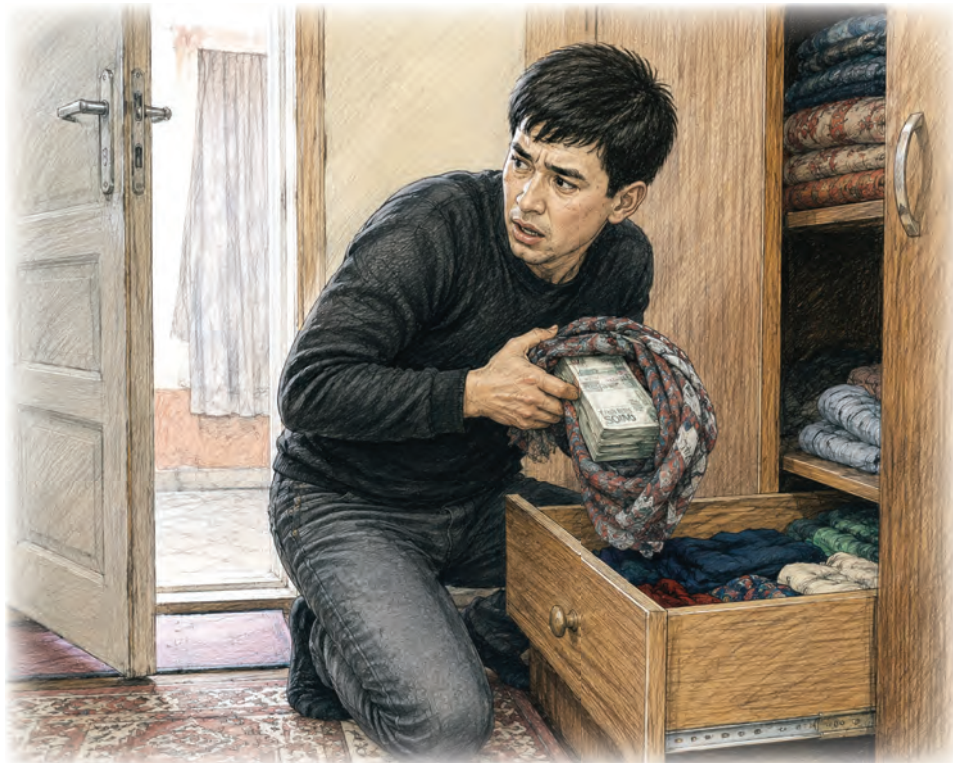
Andijon viloyati.

O'G'RIDA ANDISHA YO'Q

Guliston shahrida istiqomat qiluvchi Nuriniso (ismlar o'zgartirildi) hamshira. U oilaviy poliklinikada ishlaydi, mehribonligi, shirinsuxanligi bilan tanilgan. U muolaja qilayotganida bemorlardan og'riq bor-yo'qligini so'rab qo'yar, qo'li yengilligini barcha e'tirof etardi. Taqdir ekan, eri koronavirus sabab olamdan o'tib ketdi. Yolg'iz qizini o'zi katta qila boshladi.

Ora-orada Guliston tumanida yashaydigan onasining holidan ham xabar olib turar, uni davolatish uchun pul jamg'arardi. Bu yoqda qizi ham maktabni tugatish arafasida. Mabodo shartnoma asosida o'qishiga to'g'ri kelib qolsa, unga ham pul kerak. Mana shunday tashvishlarini aritish uchun yiqqan 30 million so'm pulini o'g'ri urib ketdi... O'g'rida andisha nima qilsin?

Ichki ishlar organlari xodimlari bir lahza ham tinmay o'g'rini qidira boshlashdi. Barmoq izlari olindi, videokuzatuv kameralari yozuvlari tahlil qilina boshlandi. Natija ko'p kuttirmadi. Sobirni kafedan aysh-ishrat qilib o'tirgan paytida qo'lga olishdi.

Yigirma olti yoshli Sobirning dadasi katta yer egasi. Manaman degan fermer. O'g'lim bekor yurmasin deb «Dongfeng» mini yuk tashuvchi mashinasini olib bergan. Sobir erka emasmi, ozroq pul topgach, uch-to'rtta o'ziga o'xshagan

yigitlarga qo'shildi. Ular bilan choyxona, tungi klublardan boshi chiqmay qoldi. Sheriklari unga onlayn qimorni o'rgatishdi. Katta pul topish umidiga tushgan yigit bir oy ichida o'rtoqlaridan 100 million qarz bo'lib qoldi. Bundan xabar topgan dadasi o'g'lini rosa «oborib-obkeldi». Lekin ota baribir otada, minib yurgan «Tracker» avtomobilini sotib, o'g'lining qarzlarini to'lab yubordi. Sobir esa bundan xulosa chiqarmadi. Yana topganini ko'chaga, qimorga sarflab yuraverdi. Pullari tugagach, qing'ir yo'lga o'tdi. Guliston shahridagi borib yuradigan kvartiraga qo'shni bo'lib yashaydigan xonadonda ko'pincha kunduzi odam bo'lmasligini bilib qoldi. Xonadon sohibasi uyda yo'qligidan foydalanib, eshikni buzib ichkariga kirdi, tortmalardan birida ro'molga o'ralgan bir dasta pulni oldi.

O'zganing halol, farzandiga, onasiga atalgan pullariga chang soldi.

Abduvohid BEKMURODOV,
Sirdaryo viloyati IIB huzuridagi
Tergov boshqarmasi katta
inspektori, mayor.

«Pushti oktabr» oyligi doirasida

AYOLLAR SALOMATLIGI – E'TIBOR MARKAZIDA

Bugungi kunda onkologik kasalliklarni erta bosqichda aniqlash, samarali davolash usullarini takomillashtirish tibbiyot sohasidagi ustuvor masalalardan biridir.

tibbiy ko'riklar tashkil etilmoqda.

Xususan, IIV Markaziy poliklinikasida bo'lib o'tgan tibbiy ko'rik davomida xotin-qizlar zamonaviy yuqori texnologik tibbiy uskunalar yordamida skrining tekshiruvlaridan o'tkazilib, ularning salomatlik holati mutaxassislar tomonidan baholandi. Saraton xastaligining kelib chiqish xavfi, uni yuzaga keltiruvchi omillar, sog'lom turmush tarziga amal qilish va profilaktik ko'riklardan o'tib borishning ahamiyati borasida zarur tushunchalar berildi.

– Bugun onkologik kasalliklar ko'payib ketgan, – deydi RIO va RIATM onkolog shifokori Aziza Tasheva. –

Shuning uchun muntazam ravishda profilaktik tibbiy ko'rikdan o'tib turish juda muhim. Shifokor sifatida xotin-qizlarga salomatligiga befarq bo'lmaslikni, organizmda kuzatiladigan har qanday o'zgarishlarga e'tibor berishni va shubhali belgilar paydo bo'lganda o'z vaqtida mutaxassisga murojaat qilishni tavsiya etaman.

Bunday tizimli sog'lomlashtirish ishlari vazirlik tizimida faoliyat yuritayotgan xotin-qizlarning sog'lig'ini doimiy nazorat qilish, ularning ijtimoiy va tibbiy himoyasini kuchaytirishga qaratilgan. Shuningdek, davolanish jarayonini boshdan kechirayotgan bemorlarni

qo'llab-quvvatlash, kasalliklarni o'z vaqtida davolash va tibbiy yordamdan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirishga xizmat qiladi.

Tadbir davomida ayollar o'rtasida ko'p uchraydigan ginekologik kasalliklarni samarali davolash maqsadida ambulator nazoratda turgan bemorlarga alohida e'tibor qaratildi. Ularga salomatligini tiklash va immunitetini mustahkamlash uchun zarur bo'lgan zamonaviy dori vositalari hamda biologik faol qo'shimchalar, miya faoliyati va mikrosirkulyatsiyani yaxshilashga, organizmning umumiy quvvatini oshirishga va zarur vitaminlar bilan ta'minlashga, tananing antioksidant himoyasini kuchaytirishga xizmat qiladigan preparatlar bepul tarqatildi.

– Bugungi tibbiy ko'rik biz – xodima ayollar uchun juda

foydali bo'ldi, – deydi IIV Transport va turizm obyektlarida xavfsizlikni ta'minlash departamenti Metropolitenda xavfsizlikni ta'minlash boshqarmasi safdor xodimi Iroda Shodiyorova. – Kundalik xizmat faoliyati va oilaviy yumushlar bilan band bo'lib, ba'zan o'zimizga, sog'lig'imizga yetarlicha vaqt ajratmaymiz. Mutaxassislar bilan yuzma-yuz muloqot qilish, o'zimizni qiziqitirgan savollarga javob olish biz uchun katta imkoniyat bo'ldi. Ishonamanki, bunday xayrli ishlar har bir ayolning o'ziga nisbatan e'tibor va mas'uliyatini oshirishga turtki beradi. Ko'rsatilgan g'amxo'rlik uchun tashkilotchilarga va shifokorlarga minnatdorlik bildiraman.

Gulchehra AZIMOVA

15-oktabr — Butunjahon qo'l yuvish kuni

ODDIY SOVUN VA SUV – SOG'LIQ GAROVI

Har yili 15-oktabr — Butunjahon qo'l yuvish kuni sifatida keng nishonlanadi. Bu shunchaki ramziy bayram emas, balki aholi o'rtasida shaxsiy gigiyena madaniyatini yuksaltirish, yuqumli kasalliklarning oldini olish va jamoat salomatligini muhofaza qilish borasidagi muhim global tashabbusdir.

SANA TARIXI

Butunjahon qo'l yuvish kunining paydo bo'lishi aholi o'rtasida shaxsiy gigiyena, suv ta'minoti va sanitariya madaniyatini yaxshilashga qaratilgan xalqaro sa'y-harakatlar bilan bog'liq. U Butunjahon qo'l yuvish hamkorligi (Global Handwashing Partnership) tashabbusi bilan 2008-yilda ta'sis etilgan. O'sha yili 15-oktabrda o'tkazilgan ilk tadbir juda katta ko'lamni qamrab olib, 70 dan ortiq mamlakatda 120 million nafardan ziyod bolani sovun bilan qo'l yuvish aksiyalariga birlashtirgan edi.

Bu tashabbusda aynan bolalarga katta e'tibor qaratilgan bejiz emas.

Chunki bolalik davrida shakllangan gigiyenik odatlar insonning butun umri davomida saqlanib qoladi va oila hamda jamiyatda sog'lom turmush tarzining mustahkam poydevoriga aylanadi.

QO'L YUVISH NIMAGA MUHIM?

Kun davomida qo'limiz yuzlab yuzalarga, ya'ni eshik tutqichlari, telefonlar, kompyuter klaviyaturasi, pullar va jamoat transporti vositalarida ko'plab narsalarga tegadi. Natijada qo'lga turli mikroorganizmlar va viruslar yig'iladi. Agar bu qo'llar yuvilmasdan yuzga, ko'zga, og'izga, burunga yoki ovqatga tekkizilsa, kasallik qo'zg'atuvchilar organizmga

osongina kirib boradi. Shu bois qo'llarni sovun bilan to'g'ri yuvish nafaqat shaxsiy gigiyena, balki jamoat salomatligini muhofaza qilish vositasi hamdir.

QACHON VA QANDAY YUVISH KERAK?

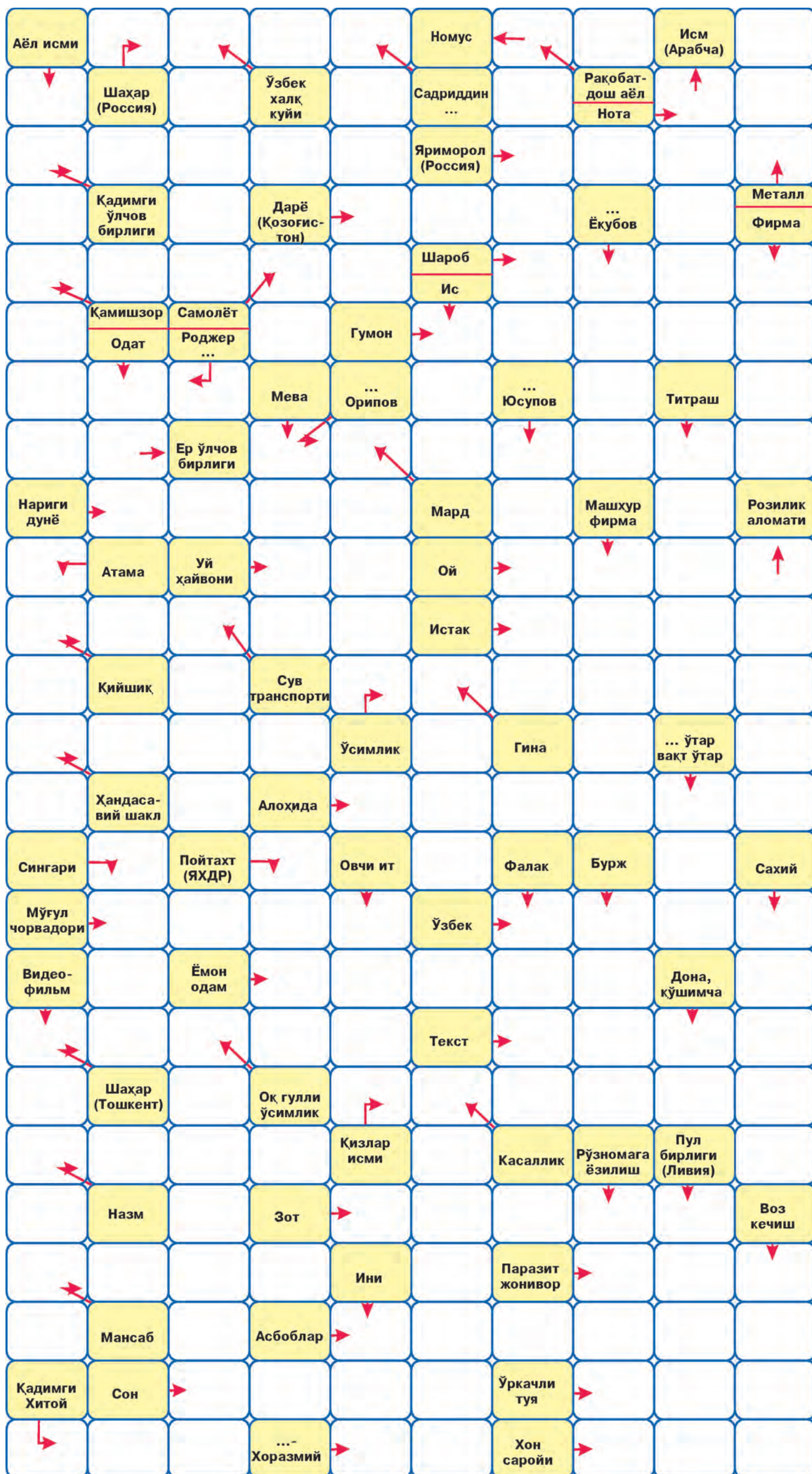
Kundalik hayotda ovqat tayyorlash va iste'mol qilishdan oldin, hojatxonadan foydalangandan so'ng, yo'talish yoki aksirishdan keyin, shuningdek, qo'llar ko'zga

ko'rinarli darajada ifloslanganida, albatta, sovun va suvdan foydalanish zarur.

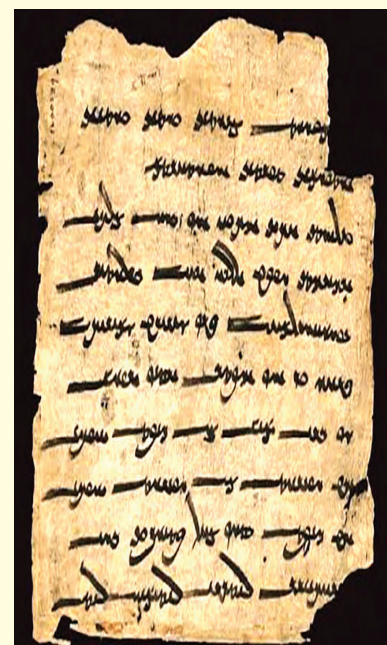
To'g'ri yuvish qoidasi esa oddiy, lekin muhim bosqichlardan iborat: qo'l ho'llanib, yetarlicha sovun surtiladi; kaftlar, barmoqlar orasi, tirnoq atroflari kamida 20–30 soniya davomida yaxshilab ishqalab yuviladi, so'ng oqar suvda chayiladi va toza sochiq bilan quritiladi. Agar suv va sovun bo'lmasa, tarkibida kamida 60 foiz spirt antiseptikdan foydalanish mumkin, biroq kir qo'llar uchun suv va sovun har doim afzaldir.

Unutmang, tozalik – sog'liq garovi, sog'liq esa bebaho boylikdir. O'zingiz va yaqinlaringizni asrang, salomat bo'ling!

Ro'ziboy KUNISHEV,
Toshkent shahar IIBB
Tibbiyot bo'limi
SENM oliy toifali shifokor
epidemiologi.

ЖУМБОҚ

Бугунги дунёда инглиз тили қандай роль ўйнаса, милодий V–VIII асрларда Буюк ипак йўлида бир тил худди шундай мавқега эга эди. Қизиғи шундаки, бу тилда гаплашувчи халқнинг ўзи улкан империя тузмаган, уларнинг сони ҳам анча кам бўлган. Лекин Буюк ипак йўлидан фойдаланувчи ҳар қандай савдогар бу тилни билиши керак эди.

Ёзишларича, бу тилда сўзлашувчилар «туғилиши биланок савдога ўргатилади». Уларнинг ёзуви тик эмас, ётиқ бўлган. Хаттоки Хитойдаги айрим қабр тошларида айнан шу тилдаги битиклар ва шу маданият вакиллари тасвирлари учрайди. Бу тил Самарқанд, Бухоро ва Қашқадарё воҳалари аҳолисининг муҳим тили эди.

САВОЛ: Буюк ипак йўлининг «Lingua Franca»си (халқаро мулоқот тили)га айланган ушбу қадимий тил қайси?

(Жумбоқнинг жавобини @PostdaUz_botga юборишингиз мумкин.)

Газетамизнинг 41-сонидида чоп этилган жумбоқнинг жавоби: **аллергия**.

(Oxiri. Boshlanishi o'tgan sonda.)

Qandaydir adolatsizlik, bema'ni tushunmovchilik yuz berayotganday edi. Axir Ikrom... Bor-yo'g'i xorijda ko'rganlarini...

Yigit bir-bir bosib bekatga qaytdi. Uning kayfiyati rasvoya raddibalo bo'lib ketgandi. Bunaqa ahvolda jilmayib bo'ladi-mi? Yaxshiyam bekatda o'zidan boshqa hech kim qolmagani. Aks holda... o'lganning ustiga tepgan bo'lib...

Shu payt Ikromning yonginasida mashina signali chalindi. Yigit cho'chib shu tomonga qaradi. Ancha ohori ketgan sariq «Jiguli». Haydovchining yonida bir yo'lovchi o'tiribdi. O'rta yoshlardagi, qoruvli haydovchi oynadan boshini chiqarib:

– Qayoqqa borasan, uka? – deya so'radi.

Savolning do'q aralash berilganligi, buning ustiga taksichining umrida birinchi marta ko'rib turgan odamiga «sen»lab murojat qilayotgani sal og'ir botgan bo'lsa-da, Ikrom o'rganib qolgan odatiga ko'ra yolg'ondan bo'lsa ham beixtiyor jilmaydi va manzilini aytdi.

Taksichi o'ylanib qoldi. So'ng:

– Yo'li teskari ekan, – dedi negadir battar qovog'i uyilib. – Mayli. Soqqasini kelishsak tashlab qo'yaman.

– Qancha? – arang so'ray oldi Ikrom.

Haydovchi ancha katta pul aytdi. Ammo Ikrom savdolashib o'tirmadi. Zero, uning o'zini sharmandayi sharmisor qilgan bu bekatdan tezroq uzoqlashgisi kelardi.

Yigit orqa o'rindiqqa o'tirarkan, mashinadagilarga «Assalomu alaykum», deb qo'yishni unutmadi. Bunga javoban ikkalovi ham miq etishmadi. Aksincha, haydovchi battar peshonasini tirishtirib, hurpayib oldi. U, affidan, bu tashqi ko'rinishidan va o'zini tutishidan sodda-go'l yo'lovchidan bir yo'la yanada ko'proq pul so'ramaganidan afsuslanmoqda edi.

Mashinada radio yoki magnetofon ham yo'q ekan. Xuddi urishgan yoki gung odamlarday bu tarzda jim ketaverish Ikromga o'ng'aysizroq tuyuldi. U gap boshlashga bahona qidirarkan, haydovchining yonida dunyoning jami g'ami boshiga tushganday tumtayib, ezilib, noma'lum nuqtaga baqraygancha tikilib ketayotgan, yo'g'on bo'ynini jun bosgan yo'lovchiga qaradi. Yo'lovchi ko'ziga

issiq ko'rindi. Ikrom bu tumtaygan yo'lovchi tomon nim egilgan ko'yi tabassum bilan murojaat etdi:

– Kechirasiz, sizni qayerdadir ko'rgandayman...

O'ziga murojaat etishayotganini fahmladi, shekilli, yo'lovchi boshini ovoz kelgan tomonga burdi. Ikrom qo'rqib ketdi: uning chag'ir ko'zlarida mislsiz nafrat va yovuzona tahdid aks etardi.

– Ha, man katta xolangning to'rtinchi eriman, – xirilladi yo'lovchi. – Gaping bormi?

Ikrom seskanib o'zini orqaga tashladi. Haydovchi pixillab kuldi. So'ng qarshisidagi ko'zgudan Ikromga boqib, mazaxomuz ohangda dedi:

lab kulganini va «Bular chaksa shunaqa odobli bo'lib qolishadi», deganini eshitdi.

* * *

Ikrom ishxonasiga dovur deyarli bir bekat masofani piyoda bosib o'tdi. «Choydan og'zi kuygan qatigni ham puflab ichadi» deganlaridek, endi u atrofga, qarshisidan peshvoz chiqayotgan yo'lovchilarga allanechuk hadiksirab qaray boshlagandi.

Nihoyat, nihoyat ishxona-ning muazzam binosi ko'rindi. Yengil tortgan Ikrom ko'ksini to'ldirib nafas oldi va yana bir necha daqiqadan keyin hamkasblariga sovg'alarni qanday

kerak axir... Tiriklikning o'zi shu bilan go'zal emasmi axir...

Boyagi xijillik, o'sallik – bari-barisi unutilganday bo'ldi. Olam yana quyosh nurlariga g'arq bo'ldi. Ikrom qaddini rosladi va tetik-dadil qadam tashlagan ko'yi yo'lni kesib o'tdi. Boyagi juvon hamon joyida yigitga tabassum bilan qarab turardi.

– Salom, – dedi qizga yaqinlashgan mahal Ikrom xuddi yigirma yillik qadrdonini ko'rib qolganday samimiy quvonch bilan.

Ne tongki, og'zi qulog'iga yetgan juvon ham shundoq ko'tarinki ohangda javob qildi:

– Salom...

Mana, salomlashildi. Ikki inson bir-biriga jilmayib qaradi. Bo'ldi. Vassalom. Aytish mumkinki, qiyoamat qarz, insoniylik burchi ado etildi. Shu bilan har ikkalovining kayfiyati ko'tarildi. Endi har ikkalovi mana shu ko'tarinki kayfiyatda o'z yo'llarida davom etishsa bo'ladi.

Ikrom mana shunday qilmoqchi bo'ldi. Biroq o'z tabassumiga g'arq juvon ehtirom ila:

– Muammo bormi? – deb so'raganini eshitgach, joyida taqqa to'xtadi.

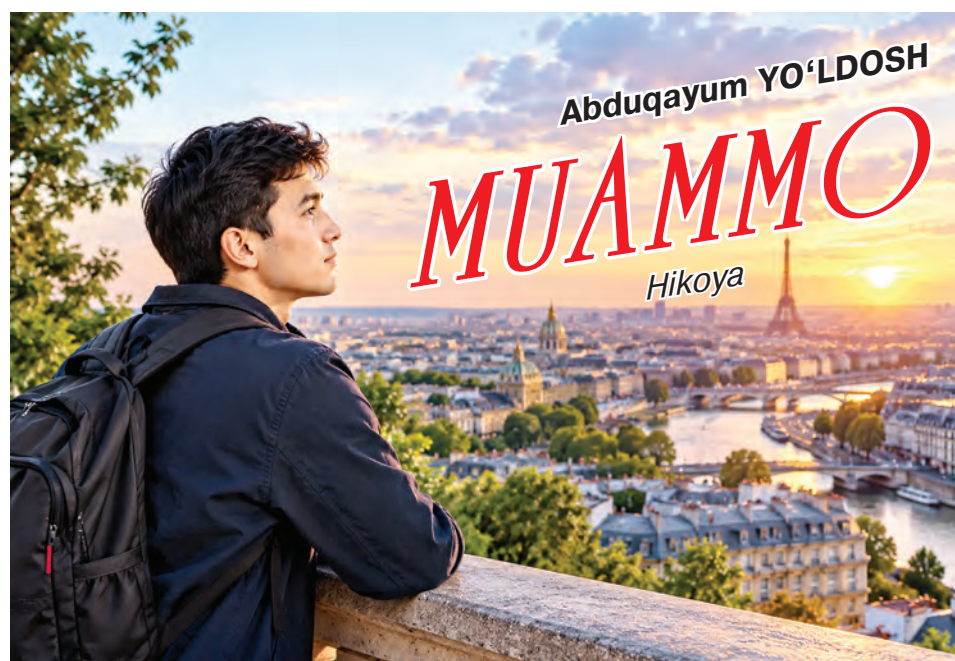
Yigit entikib ketdi. Savolning naqadar tanishligini!

Nogahon Ikrom yo'lning narigi tarafidagi ishxona eshigi yonida yig'ilishib turgan hamkasblari shu tomonga deyarli chopib kela boshlashganini ko'rib qoldi-yu, shosha-pisha ryukzagini yechdi. Harqalay, quchoqlashib ko'rishishlari aniq. Ryukzak esa xalaqit beradi. Buni juvon ham fahmladi chog'i, o'shandoq xush-xandon kayfiyatda, uzun-uzun barmoqlarini ko'z-ko'zlayotganday asta qo'l cho'zdi-da:

– Ruxsat eting, – deya nozik bir harakat ila ryukzakni olib yerga, shundoqqina uzun-uzun oyoqlari yoniga qo'ydi.

Bu qadar mehribonlikdan, izzat-hurmatdan to'liqib ketgan Ikrom hatto bir og'iz minnatdorchilik bildirishga ham ulgurolmay qoldi. Illo yetib kelgan hamkasblarning birinchi guruhi unga tashlanishgan edi.

Baribir, ayol kishini ovora qilganidan xijolat chekayotgan, biroq ayni paytda ko'zlaridan tirqirab otilgan quvonch, shukronalik yoshlarini tiya olmayotgan Ikrom achom-achomlar orasida bir amallab ortiga o'girildi. Ammo ryukzak joyida yo'q edi. Ayol ham...

– Chakib olganmisan, nima balo, kuydirgan kalladay tirjayganing-tirjaygan!

Ikrom beixtiyor «Yo'g'-el!» deb yuborarkan, shu zahoti yuzidagi tabassum so'nib, uning o'rnini toshday hissizlik egalladi. Endi bu yuzni go'yo yog'ochdan o'yib ishlashganday edi – unda histuyg'udan asar ham ko'rinmasdi...

– Bo'lmasa valdiramasdan jim ketaver, – o'zicha nasihat qilgan bo'ldi haydovchi. – Charchagan odamga bitta gap ham ortiqcha.

Ikrom «Axir kun endigina boshlandi-ku, qanaqasiga charchagan bo'laylik?» deb e'tiroz bildirmoqchi edi, ammo vaqtida tilini tishlab qoldi.

O'sal bo'lgan Ikrom yo'l bo'yi miq etmay keldi. Haydovchi birdaniga ko'p pul so'ramaganining alamini olgisi keldimi, ichkariga qayrilib o'tirmay, katta yo'l bo'yida, ishxonadan ancha berida to'xtatdi mashinasini. Ikrom pulni uzatdi va baribir indamay tushib ketgisi kelmasdan «Rahmat!» deb qo'ydi. U eshikni yopayotgan palla haydovchining yana pixil-

ulashishini, tushlik mahali esa qahvaxonada bir piyola choy, aniqrog'i, to'kin dasturxon ustida safar taassurotlarini qanday to'lib-toshib so'zlab berishini tasavvur qildi-yu, hayajonlanib ketdi. HayaJon esa yigitchaning yuzini yashnatdi. Uning lablariga tabassum yugurdi, ko'zlari o't bo'lib chaqnadi.

Xuddi shu mahal... Ikrom buni kutmagandi, bunga hatto umid ham qilmay qo'ygandi. Ammo yigit o'z ko'zlari bilan ko'rdi: yo'lning shundoqqina narigi tarafida turgan yigirma-yigirma besh yoshlardagi, ko'hlikkina, chiroyli qomatini ko'z-ko'zlayotganday anchayin ochiq-sochiq libos kiygan juvon shu tomonga jilmayib qarab qo'ydi.

Ikromning yetmish ikki tomiri bo'shashib ketganday bo'ldi. «Bor ekan-ku...» Yigitning ko'nglidan beixtiyor shu o'y, shu shukronalik kechdi. Birgina tabassum-a... Bor-yo'g'i birgina tabassum... Inson kayfiyati ko'tarilishi, olamga, odamga quvonch-hayaJon bilan termilishi uchun bundan ortiq nima

Kitobxonlikka da'vat

Asosiy vazifasi mamlakatimizda tinchlik-oso-yishtalikni ta'minlash, jinoyatchilikka qarshi kurashish bo'lgan ichki ishlar organlari xodimlari va harbiy xizmatchilarning intellektual salohiyatini oshirish shu kunning dolzarb vazifalaridan biridir. Ayniqsa, uzluksiz ta'lim jarayonida yosh avlodning ma'naviy-axloqiy tarbiyasiga alohida urg'u berish, osoyishtalik posbonlari va Vatan himoyachilarida kitob mutolaasi va kitobxonlik madaniyatini rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Darhaqiqat, kitob tafakkurning qanotidir. Lekin insonda kitobxonlik madaniyati o'z-o'zidan shakllanib qolmaydi. Bu ishni bolalikdan boshlash, avvalambor, oila, maktab va kutubxonalar hamkorligida zarur muhit yaratish lozim. Bolalar va o'smirlar adabiyoti, oilaviy mutolaa hamda turli ko'rik-tanlovlarning tashkil etilishi shaxsning madaniy-axloqiy savodxonligini yuksaltirishning eng ishonchli kafolatidir.

milliy dasturini tasdiqlash to'g'risida»gi qaror qabul qilindi. Ushbu dastur doirasida yuqori sifatli adabiyotlarni chop etish, milliy va jahon adabiyotining sara namularini tarjima qilish, ta'lim muassasalari va kutubxonalarni «Yagona elektron kutubxona» tizimiga birlashtirish hamda hududlarda kitobxonlikni rivojlantirishning aniq mexanizmlari joriy etilmoqda. 2021-yildan beri an'anaviy tarzda «Kitobxonlik haftaligi» o'tkazib kelinmoqda. Xususan, ichki ishlar organlarida ham an'anaviy tusga kirgan «Eng yaxshi kitobxon» tanlovi ham o'zining ijobiy natijalarini bermoqda.

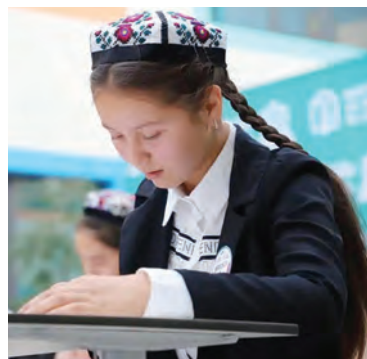
TAFAKKUR QANOTI

Buyuk Britaniya, Fransiya, Finlandiya, Yaponiya kabi rivojlangan davlatlarda bolalar va yoshlar orasida kitobxonlik madaniyatini rivoj-

lantirish shaxs kamolotining asosiy omili sifatida baholanadi. Biroq bugungi kunda «ommaviy madaniyat»ning salbiy ta'sirlari, notinch oilalardagi munosabatlar va kitob mutolaasiga e'tiborning susayishi ma'naviyatga jiddiy tahdidlarni keltirib chiqarmoqda.

Bunday salbiy holatlar-ning oldini olish maqsadida mamlakatimizda qator huquqiy va amaliy chora-tadbirlar ko'rilmog'da. Xususan,

Vazirlar Mahkamasi tomonidan 2020-yil 14-dekabrda «2020-2025-yillarda kitobxonlik madaniyatini rivojlantirish va qo'llab-quvvatlash

Buyuk shoir va mutafakkir Alisher Navoiy hazratlari kitob beminnat ustoz, bilim va ma'naviy yuksalishga erishishning eng asosiy manbayi ekanligini uqtirgan edilar. Shu bois respublika miqyosida tashkil etilayotgan kitobxonlik tadbirlarida ichki ishlar organlari xodimlari va harbiy xizmatchilar faol ishtirok etishmoqda.

Nilufar ISMAILOVA,
mayor.

MUSIQIY TANAFFUS

*Dunyo hayron kellarlar,
O'zbekimni bilarlar,
Menga havas qilarlar,
Oh, mani Vatanim bu!*

Abdurashid YO'LDOSHEV,
O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan artist.

Donolar so'zlaydi, biz yodga solamiz

Kitob
– biz qo'lda ko'tarib
yuradigan nodir mo'jiza!

MUASSIS: O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI ICHKI ISHLAR VAZIRLIGI		TELEFONLAR: 71-231-33-88; Obuna masalalari bo'yicha: 71-231-38-74; 97-420-89-24 Web-site: www.postda.uz E-mail: info@postda.uz ISSN 2010-5355 		Tahririyat hisob raqami h/r 23402000300100001010. Bank kodi 00014. O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi g'aznachiligi. Shaxsiy h/v 460010860262877031101179003 STIR 200637499. Gazeta O'zbekiston matbuot va axborot agentligi tomonidan 2020-yil 13-yanvarda 0120-raqam bilan ro'yxatga olingan. Manzilmiz: 100070, Toshkent shahri, Shota Rustaveli 1-berk ko'chasi 9-uy.		Buyurtma № 3086. Bosilish – ofset usulida. Bichimi – A3. Hajmi – 6 bosma taboq. 50600 nusxada chop etildi. Obuna raqamlari: Yakka tartibda – 180. Tashkilotlar uchun – 366. Bosishga topshirish vaqti – 22.00. Bosishga topshirildi – 21.00. Sotuvda kelishilgan narxda. «Kolorpak» MCHJ bosmaxonasida chop etildi. Korxona manzili: 100206 Yunusobod tumani, Yangishahar ko'chasi 1 ^A -uy.	
Bosh muharrir podpolkovnik Xurshidbek RO'ZIYEV Bosh muharrir o'rinbosarlari podpolkovnik Azizjon FAYZIYEV mayor Aziza BOHODIROVA	Mas'ul muharrirlar Erkin SATTOROV Sarvar SOBIROV Veb-dizaynerlar Zokir BOLTAYEV Ilhom JUMANOV Akbar BOLTAYEV Navbatchilar Dilrabo ABDUHAMIDOVA Yuliya MUSTAFAYEVA						